

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนับัญญัติทางอารมณ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาทางอารมณ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2545

๒๑๔๙๐๐๐

สุภิญญา เจริญวานิชย์. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับ
ลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ อังคณา
สายยศ, อาจารย์ ขวาลิต รวยอาจิน.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้าน
การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง
ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการมีทักษะทางสังคม กับลักษณะความเป็นผู้นำของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 480
คน ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้การสุ่มแบบสองขั้นตอน
และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน
การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง
ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ด้านการมีทักษะทางสังคม และแบบทดสอบวัดลักษณะความ
เป็นผู้นำ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้
อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจ
ความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการมีทักษะทางสังคม กับลักษณะความเป็นผู้นำ มีความสัมพันธ์กัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของ
ตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของ
ผู้อื่น และด้านการมีทักษะทางสังคม ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

THE STUDY OF RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE
AND CHARACTERISTICS OF LEADERSHIP OF MATHAYOM SUKSA III STUDENTS

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University

May 2002

Supin Liawwanich. (2002). *The Study of Relationship between Emotional Intelligence and Characteristics of Leadership of Mathayom Suksa III Students.*

Master thesis, M.Ed.(Educational Measurement). Bangkok :

Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee:

Assoc.Prof. Aungkana Saiyos, Mr. Chawalit Ruayajin

The purpose of this study were to find the relationship between Emotional Intelligence and Characteristics of Leadership of Mathayom Suksa III students. The sample consisted of 480 Mathayom Suksa III students in public school student of academic year 2001 in Bangkok and the samples were selected by the Two-stage random sampling. The instruments for collecting the data were the Emotional Intellegence Test composing 5 traits : Self – Awareness, Self – Regulation, Motivation, Empathy, Social Skill and Characteristics of Leadership Test.

The results of research were summarized as follow ;

1. The multiple correlation coefficients between five traits of Emotional Intelligence and Characteristics of Leadership were positive statistically significant at .01 level.
2. The score - weight of five traits of Emotional Intelligence contributed to Characteristics of Leadership with statistically significant at .01 level.

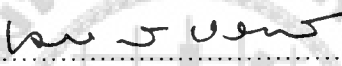
ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนัปัญญทางอารมณ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ของ
นางสาวสุภิญ เลี้ยววานิชย์

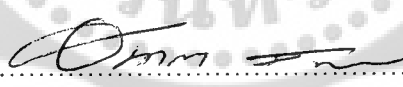
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

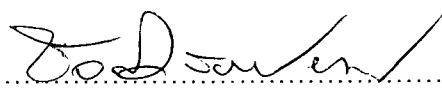
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

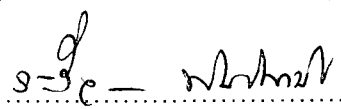
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

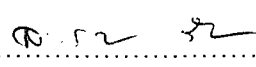
วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ชวลิต รวยอาจิณ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. ละเอียต รัชษ์เผ่า)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ โดยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ ดังนี้ รองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ กรรมการในการทำปริญญานิพนธ์ ที่ได้ช่วยแนะแนวทางในการแก้ปัญหาและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ในการสอบปากเปล่าได้รับคำแนะนำและแก้ไขปริญญานิพนธ์จากกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช และ อาจารย์ ดร.ละเอียต รัชช์เผ่า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้รับความเอื้อเฟื้อจาก รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง อาจารย์ ดร. ละเอียต รัชช์เผ่า อาจารย์สุภาพร พิสิฐจุฬพัฒน์ และคุณวีราวัลย์ เอี่ยมวิบูลย์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนของ โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาที่ทุกท่านให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูลได้รับความช่วยเหลือจาก คุณน้ำผึ้ง ปลั่งพงษ์พันธ์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ท่านให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ ที่สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่ บิดา-มารดา ครู-อาจารย์ ตลอดจนญาติพี่น้อง และผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

สุภาณ เลี้ยววานิชย์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
	ความหมายของความเป็นผู้นำ.....	6
	ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ	8
	ประเภทของความเป็นผู้นำ	10
	การวัดลักษณะความเป็นผู้นำ	14
	ความหมายของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์	17
	ลักษณะที่เกี่ยวกับเชาว์ปัญญาทางอารมณ์	19
	การวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์	24
	ความสำคัญของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ต่อลักษณะความเป็นผู้นำ	29
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	36
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	37
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	53
สังเขปความมุ่งหมาย และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	53
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
อภิปรายผล.....	55
ข้อเสนอแนะ	56
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก.....	63
ภาคผนวก ก	64
ภาคผนวก ข	70
ภาคผนวก ค	76
ภาคผนวก ง	83
ประวัติย่อผู้วิจัย	85

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	37
2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ 5 ด้าน และลักษณะความเป็นผู้นำ	50
3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง เชาว์ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้านกับลักษณะความเป็นผู้นำ	51
4 ค่าน้ำหนักความสำคัญของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อลักษณะ ความเป็นผู้นำ.....	52
5 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อ	65
6 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อ	69
7 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์จากการทดสอบ ครั้งที่ 1.....	71
8 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำจากการทดสอบ ครั้งที่ 1.....	75

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ.....	38
---	------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการนำพาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เพราะผู้นำเปรียบเสมือนผู้ชี้ทิศทางของกลุ่ม ถ้าผู้นำนำกลุ่มไปถูกทางกลุ่มก็จะประสบความสำเร็จ หากผู้นำนำกลุ่มไปผิดทางกลุ่มก็อาจจะเกิดความล้มเหลวไม่สามารถไปสู่เป้าหมายที่กำหนดได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ปราณี เณลิโม (2541 : 9) ที่ว่า ผู้นำที่มีความสามารถอาจจะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในองค์กร สามารถชักจูงผู้ตามให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการไปสู่จุดหมายได้ แต่ในทางตรงกันข้ามผู้นำที่ไม่มีความสามารถย่อมจะเป็นผู้ทำลายขวัญของคนในองค์กรและเป็นผลให้การทำงานด้านต่างๆ ขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะช่วงที่เกิดวิกฤติด้วยแล้วผู้นำถือได้ว่ามีความสำคัญที่สุด ด้วยเหตุนี้ภารกิจที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาจึงเป็นการสร้างผู้นำที่ดีให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กล่าวคือ มีทั้งความรู้ และความสามารถในการนำพากลุ่มให้ไปสู่เป้าหมายได้ด้วยความสุข

ความเป็นผู้นำอาจจะมีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด คือ เกิดจากการสืบเชื้อสายต่อกันมา หรือเกิดขึ้นในภายหลัง เช่น เกิดจากตำแหน่งหน้าที่ หรือเกิดจากโอกาสและสถานการณ์ก็ได้ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ด้วย สำหรับความเป็นผู้นำที่เกิดขึ้นในภายหลังนั้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ ไพศาล กิจเพชร (2513 : 8) ที่ว่า คุณลักษณะของความเป็นผู้นำเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นภายหลังมิใช่ว่าจะมีติดตัวมาแต่กำเนิดหรือสืบต่อกันเป็นพันธุกรรมดังที่แกลดตันนักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษได้ยืนยันไว้ในหนังสือ Heredity Genius ว่าได้ตรวจสอบประวัติของผู้นำโลกเป็นจำนวนมาก ไม่ปรากฏว่าท่านเหล่านั้นเคยมีญาติพี่น้องเป็นผู้นำมาก่อนเลย และก็ไม่มีบุตรหลานเป็นผู้นำสืบต่อกันมา จึงอาจสรุปได้ว่า “ผู้นำ มิได้สืบสายโลหิต” ดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาจารย์ ต้องร่วมแรงร่วมใจกันปลูกฝัง หรือ เสริมสร้างให้เยาวชนไทยมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดี เพื่อเราจะได้มีผู้นำที่เข้มแข็งนำพาประเทศชาติให้เจริญสืบต่อไป

ในปัจจุบันมีการพูดถึงเชาว์ปัญญาทางอารมณ์กันมากขึ้น เนื่องจากคนในสังคมเริ่มตระหนักแล้วว่า มนุษย์ไม่สามารถอยู่ได้ด้วยสติปัญญาเพียงอย่างเดียว ดังเช่น วีระวัฒน์ บันนิตมัย (2542 : 13) กล่าวว่า คนที่มีความสามารถทางสมองดีมีความคิดความอ่านที่ปราดเปรื่องที่เรียกว่ามี IQ สูง เรียนเก่งจนประสบความสำเร็จในการเรียน (Study Success) สามารถผ่านการทดสอบคัดเลือกเข้าทำงานในตำแหน่งที่ดีๆ ในองค์กร แต่ไม่มีหลักประกันใดๆ

ว่าคนที่ IQ สูงๆ เหล่านี้จะประสบความสำเร็จในอาชีพ (Career Success) เสมอไป บางคนล้มเหลวในการทำงาน ไม่อาจก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นต่อไปได้ หรือเรียกว่าตกรางเสียก่อน (Derailed) เนื่องจากมีปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านมนุษยสัมพันธ์

เชาวันปัญญาทางอารมณ์ เป็นทักษะเฉพาะตัวที่ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงาน ครอบครัว และชีวิตส่วนตัว เพราะเชาวันปัญญาทางอารมณ์ คือ การเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่น ข้อด้อยเกี่ยวกับอารมณ์ของตนเอง รู้จักควบคุม จัดการ แสดงออกทางอารมณ์และชีวิตได้อย่างเหมาะสม (เทอดศักดิ์ เดชคง. 2542 : 8) ตามที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ทำให้คนประสบความสำเร็จและมีความสุขในชีวิตได้ก็คือการรู้จักใช้อารมณ์อย่างเฉลียวฉลาด เพราะเชื่อว่ามี EQ ดีแล้วจะทำให้ดำรงชีวิตอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (นันทนา วงษ์อินทร์. 2542 : 20) ดังเช่น ประชุมโพธิกุล (2543 : 28) ให้ความเห็นว่า คนที่จะขึ้นสู่ตำแหน่งสูงจะต้องมีเชาวันปัญญาทางอารมณ์ที่ดี คนที่มีเชาวันปัญญาทางอารมณ์ดีจะสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ใช้อิทธิพลเพื่อสร้างความร่วมใจร่วมใจ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำงานร่วมกัน ในการทำงานยุคปัจจุบันชีวิตในองค์กรมีความซับซ้อน ต้องการความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ต้องร่วมมือกันทำงาน เพราะเป็นยุคแห่งการแข่งขันสูง ในสำนักงานต้องเน้นความยืดหยุ่น และทำงานเป็นทีม เชาวันปัญญาทางอารมณ์จึงมีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ อารมณ์ และการแสดงออกทางอารมณ์ของผู้นำล้วนส่งผลต่อผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งสิ้น ดังนั้นผู้นำที่ตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเอง จัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ดี มีการจูงใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และมีทักษะทางสังคมที่ดี ย่อมเข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย ยังผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในกลุ่ม และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่ม เชาวันปัญญาทางอารมณ์จึงกลายเป็นหลักการเพื่อความเป็นเลิศในทุกงานและทุกส่วนของโลก

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวันปัญญาทางอารมณ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ” เพื่อจะได้นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการสร้างเสริม และพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำให้กับนักเรียน ผู้ซึ่งเป็นเยาวชนของชาติให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบว่าเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำอย่างไร และเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านใดที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำ อันจะเป็นแนวทางในการสร้างเสริมและพัฒนา ลักษณะความเป็นผู้นำให้นักเรียน เพื่อให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 116 โรงเรียน 1,204 ห้องเรียน นักเรียน 49,836 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 โรงเรียน 102 ห้องเรียน นักเรียน 494 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ ประกอบด้วย
 - 1.1 การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Self – Awareness)
 - 1.2 การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Self – Regulation)
 - 1.3 การจูงใจตนเอง (Motivation)
 - 1.4 การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy)
 - 1.5 การมีทักษะทางสังคม (Social Skill)
2. ตัวแปรตาม คือ ลักษณะความเป็นผู้นำ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. เชาวนปัญญาทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสามารถควบคุม และจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ยึดตามแนวของโกลแมน ดังรายละเอียด ดังนี้

1.1 การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Self – Awareness) หมายถึง การรู้ว่าคุณกำลังรู้สึกอย่างไรในขณะนั้น และสามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้อย่างถูกต้องและเปิดเผย รู้ว่าการเกิดอารมณ์ของตนเองมีสาเหตุมาจากสิ่งใด และจะมีผลต่อตนเอง ผู้อื่น และการปฏิบัติงานอย่างไร รู้สาเหตุของความวิตกกังวล ความคับข้องใจ มีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา รู้จุดเด่น จุดด้อยเกี่ยวกับอารมณ์ของตนเอง

1.2 การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Self – Regulation) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นได้อย่างเหมาะสม และสามารถคิดอย่างมีเหตุมีผล ยอมรับ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ใช้คำพูดอย่างระมัดระวังและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ยอมรับความล้มเหลว และหาทางออกได้อย่างสมเหตุสมผล

1.3 การจูงใจตนเอง (Motivation) หมายถึง การใช้พลังความรู้สึกภายในเพื่อเป็น สิ่งกระตุ้นเตือนให้ตนทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และมีความพอใจที่จะปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม สามารถสร้างทางเลือกใหม่ในการทำงานที่จะสามารถนำไปสู่เป้าหมายที่ดี มองโลกในแง่ดี ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคและความล้มเหลว

1.4 การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) หมายถึง การรับรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่น สามารถรับรู้ สนใจ และเข้าใจในแง่คิด ทัศนคติของผู้อื่นที่รอบข้าง ตัดสินใจทำอะไรบางอย่างโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ไม่ใช้ความคิดของตนเป็นหลัก

1.5 การมีทักษะทางสังคม (Social Skill) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถเป็นมิตรกับบุคคลได้ทุกประเภท มีความสามารถในการพูด โน้มน้าว ชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามกับสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เสริมสร้างความร่วมมือในการทำงาน และความสามัคคีในหมู่คณะ สามารถทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างมีความสุข

2. แบบทดสอบวัดเชาวนปัญญาทางอารมณ์ หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของโกลแมน เพื่อวัดเชาวนปัญญาทางอารมณ์ 5 ด้าน

3. ลักษณะความเป็นผู้นำ หมายถึง การที่บุคคลมีบทบาท มีอำนาจมากกว่าบุคคลอื่นในกลุ่ม สามารถจูงใจ โน้มน้าว ริเริ่ม และประสานงานให้ผู้อื่นได้บังคับบัญชาหรือผู้ตามในการปฏิบัติหรือกระทำการใดๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. แบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามที่ได้นิยามไว้ เพื่อวัดลักษณะความเป็นผู้นำ
5. น้ำหนักความสำคัญ (Beta-Weight) หมายถึง ตัวเลขที่บอกให้ทราบว่าเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำมากน้อยเพียงใด
6. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ด้านการวัดผลการศึกษาและจิตวิทยา โดยมีคุณสมบัติอย่างน้อยปริญญาโททางการวัดผลการศึกษาหรือจิตวิทยา จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ประเมินแบบทดสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์อย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัย โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นผู้นำ
 - 1.1 ความหมายของความเป็นผู้นำ
 - 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ
 - 1.3 ประเภทของความเป็นผู้นำ
 - 1.4 การวัดลักษณะความเป็นผู้นำ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเชาว์ปัญญาทางอารมณ์
 - 2.1 ความหมายของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์
 - 2.2 ลักษณะที่เกี่ยวกับเชาว์ปัญญาทางอารมณ์
 - 2.3 การวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์
3. ความสำคัญของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นผู้นำ

ความหมายของความเป็นผู้นำ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้นำ” ไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้
อิงลิชและอิงลิช (English and English. 1958 : 288-289) ได้ให้ความหมายของความเป็นผู้นำไว้ว่า การเป็นผู้นำ คือ การแสดงบทบาทหน้าที่ในการนำ โดยการริเริ่ม ชี้แนวทาง หรือควบคุมการกระทำที่มีต่อกลุ่มหรือบุคคลอื่น เป็นการกระทำที่จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

เทอร์รี่ (Terry. 1960 : 5) ให้ความหมายของการเป็นผู้นำว่า หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งทำกิจกรรมแล้วมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

โคออน และโอดอนเนล (Koontz and O'Donnell. 1967 : 517) ให้ความหมายของการเป็นผู้นำว่า หมายถึง การมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามในอันที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์ร่วมกัน การเป็นผู้นำเป็นวิธีการของการสั่งการเพื่อให้กลุ่มได้บรรลุจุดประสงค์ แต่ขณะเดียวกันผู้นำก็ไม่เสียเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง

มอริส และซีแมน (ไพร์ตัน ไหลไฟทอง. 2539 : 49 ; อ้างอิงจาก Morris and Seeman. 1964 : 87-89) ได้นิยามการเป็นผู้นำในรูปพฤติกรรมไว้ 4 กลุ่ม คือ

1. การยกย่อง กลุ่มนี้ถือว่า ผู้นำเป็นที่รวบรวมของความสนใจ เป็นตัวแทนของกลุ่ม การยกย่องนับถือนี้จะช่วยเป็นเครื่องชี้ถึงความโน้มเอียงในการเลือกผู้นำทางสังคมด้วย
2. สถานะ กลุ่มนี้ถือว่า การเป็นผู้นำเหมือนกับความสำคัญของตำแหน่งของผู้นำ
3. พฤติกรรม ตามแนวคิดของกลุ่มนี้ ผู้นำ คือ บุคคลที่แสดงพฤติกรรมของการนำ เนื่องจากบุคคลที่มีตำแหน่งต่างกันย่อมมีพฤติกรรมของการนำไม่เหมือนกัน
4. อิทธิพล การเป็นผู้นำ คือ การมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และชักนำให้คนอื่นปฏิบัติตามเพื่อบรรลุจุดประสงค์ในทางที่ดี

ฮาลพิน (Halpin. 1966 : 27-28) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า ผู้นำ คือ ลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งใน 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. บุคคลหนึ่งที่มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อบุคคลในหน่วยงานมากกว่าบุคคลอื่น
2. บุคคลที่มีบทบาทเหนือกว่าคนอื่น
3. บุคคลที่มีบทบาทอันสำคัญที่สุดในการทำงานให้หน่วยงานดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย
4. บุคคลผู้หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกจากบุคคลอื่นๆ ให้เป็นผู้นำ
5. บุคคลผู้หนึ่งดำรงตำแหน่งผู้นำให้หน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงาน

ดิน ปรัชญพฤทธ์ และอิสระ สุวรรณบล (2514 : 287) ให้ความหมายของความเป็นผู้นำว่า เป็นการใช้กำลังกาย กำลังความคิด และทรัพยากร เพื่อให้ผู้อื่นกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดคล้อยตามความประสงค์ของตน

ภิญโญ สาร (2519 : 139) ให้หลักในการพิจารณาว่า “ผู้นำ” คือใครนั้น ให้หลักไว้สามประการ คือ

1. ผู้นำ คือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งในหลายๆ คน ที่มีอำนาจ อิทธิพล หรือความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของเขาได้ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมของผู้อื่น
2. ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการสองทาง คือ ผู้นำที่มีอิทธิพลเหนือผู้ตาม และในบางคราวผู้ตามก็มีอิทธิพลเหนือผู้นำ ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำจึงเป็นผลรวมของทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มทุกคน
3. ผู้นำต่างจากหัวหน้าหรือผู้บริหาร ผู้นำและผู้บริหารอาจเป็นคนๆ เดียวกันก็ได้ แต่ไม่จำเป็นเสมอไป หัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนมีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่ง แต่อาจไม่ใช่

ผู้นำที่แท้จริงของกลุ่ม ผู้นำแท้จริงอาจเป็นคนอื่นซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหรือผู้บริหาร แต่เขามีอำนาจ มีอิทธิพล และความสามารถในการจูงใจคนให้ประพฤติหรือปฏิบัติตามความเห็น ความต้องการของเขาได้

อุทัย หิรัญโต (2519 : 9) ได้ให้ความหมายของการเป็นผู้นำในเชิงปฏิบัติไว้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยการ จูงใจ ริเริ่ม ประนีประนอม และประสานงาน โดยอาศัย อำนาจหน้าที่ (Authority) และอำนาจบารมี (Power) เป็นเครื่องมือในลักษณะที่เป็นแบบพิธีการ (Formal) และแบบไม่เป็นพิธีการ (Informal) ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประชุม รอดประเสริฐ (2527 : 3-4) ให้ความหมายของการเป็นผู้นำไว้ ดังนี้

1. ผู้นำ คือ ผู้ที่ใช้อิทธิพลเพื่อให้บังเกิดผลต่อพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตาม ในสถานการณ์ต่างๆ
2. ผู้นำ คือ ผู้ที่มีอิทธิพลเหนือคนอื่น โดยชักชวนให้คนอื่นเหล่านั้นช่วยปฏิบัติภารกิจ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. ผู้นำ คือ ผู้ที่ปฏิบัติภารกิจของผู้นำ หรือเป็นผู้ที่มีอิทธิพลชักจูงผู้อื่นให้ปฏิบัติงานให้ บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนด

ยงยุทธ ดลกุล (2528 : 29) ให้ความหมายของความเป็นผู้นำว่า หมายถึง การที่บุคคล ต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมของกลุ่มและเป็นที่รวมของความรู้สึก หรือการแสดงออกของกลุ่มด้วย

จากความหมายของความเป็นผู้นำตามที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะความเป็น ผู้นำ หมายถึง การที่บุคคลมีบทบาท มีอำนาจมากกว่าบุคคลอื่นในกลุ่ม สามารถจูงใจ โน้มน้าว ริเริ่ม และประสานงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตาม ปฏิบัติหรือกระทำการใดๆ เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ

สต็อกคิลล์ (Stogdill, 1967 : 91) ได้ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีมหาบุรุษ (Great Man Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายถึงลักษณะของการเป็นผู้นำที่ เชื่อว่าลักษณะผู้นำนั้นมีมาแต่กำเนิด
2. ทฤษฎีสภาวะแวดล้อม (Environment Theory) เชื่อว่า ลักษณะความเป็นผู้นำนั้น เกิดจากสภาพแวดล้อม เวลา สถานที่ และโอกาส
3. ทฤษฎีทางสถานการณ์เฉพาะตัว (Personal-situation Theory) มีความเชื่อว่า ความเป็นผู้นำนั้นนอกจากสถานการณ์และสภาพแวดล้อม ความสามารถเฉพาะตัวก็มีส่วน ประกอบด้วย ทั้งนี้ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่ฉลาด สามารถ รวมทั้งมีเพื่อนร่วมงานที่ดีด้วย

4. ทฤษฎีความคาดหวังในการปฏิสัมพันธ์ (Interaction – expectation Theory) ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบสามประการคือ การกระทำ (Action) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และสามัญสำนึก (Sentiment) โดยเชื่อว่า ผู้ที่จะเป็นผู้นำนั้นจะต้องมีความสามารถในการกระทำ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีการควบคุมทางใจที่ดีและเหมาะสมกับเหตุการณ์

5. ทฤษฎีการศึกษามนุษยศาสตร์ (Humanistic Theory) เชื่อว่าผู้นำนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในลักษณะทางธรรมชาติของจิตมนุษย์ว่ามีความต้องการอะไร บุคคลแต่ละคนในกลุ่มมีความนึกคิดและความต้องการอะไร หากผู้ที่เป็นผู้นำเข้าใจและสนองความต้องการนั้น ก็จะสมารถทำให้กลายเป็นผู้นำอย่างแท้จริง

6. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) เชื่อว่า ลักษณะทางธรรมชาติของมนุษย์นั้นจะคิดอยู่เสมอว่า การที่ตนให้อะไรแก่ผู้อื่นนั้นย่อมต้องการได้สิ่งตอบแทนที่คุ้มค่ากัน หรือดีกว่า ฉะนั้นผู้ที่จะเป็นผู้นำจะถูกผู้ตามในกลุ่มคิดอยู่เสมอว่า ถ้าตนให้ความร่วมมือตามที่ผู้นำขอร้องแล้วผลตอบแทนจะคุ้มค่ากัน ถ้าผู้นำสามารถให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากันได้แล้ว ผู้นำย่อมเป็นที่ยอมรับของผู้ตามและคนอื่นๆ ในกลุ่มด้วย

ฮอดจ์ และจอห์นสัน (Hodge and Johnson. 1970 : 255-259) ได้ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ (The Trait Theory) มีสมมติฐานว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีลักษณะของบุคลิกภาพ หรือคุณสมบัติพิเศษที่เกื้อกูลให้ประสบความสำเร็จ

2. ทฤษฎีทางสถานการณ์ (The Situational Theory) มีสมมติฐานว่า บุคคลที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำที่เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งก็เพราะเกิดจากลักษณะของกลุ่มที่เขาเป็นผู้นำ

3. ทฤษฎีการเป็นผู้ตาม (The Followership Theory) มีสมมติฐานว่า เครื่องบ่งชี้คุณภาพของผู้นำก็คือคุณภาพของผู้ตาม วิธีที่ดีที่สุดในการประเมินผลคุณค่าของผู้นำก็คือการวิเคราะห์ผู้ตาม

4. ทฤษฎีของผลรวม (The Felectic Theory) ทฤษฎีนี้เกิดจากการนำเอาคำอธิบายของทฤษฎีต่างๆ มารวมกัน เพื่อที่จะอธิบายการเป็นผู้นำ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2522 : 150-151) ได้แบ่งทฤษฎีความเป็นผู้นำเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. กลุ่มทฤษฎีลักษณะของผู้นำ (Trait Theory of Leadership) กลุ่มทฤษฎีนี้พยายามค้นหาคุณลักษณะต่างๆ ทั้งในด้ายกายภาพ ด้านสมอง จิตใจ และบุคลิกภาพ ได้สรุปลักษณะสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จคือ ความเฉลียวฉลาด การบรรลุวุฒิภาวะทางสังคม มีการจูงใจภายใน และมีแรงขับทางด้านความสำเร็จ รวมทั้งต้องมีเจตคติด้านมนุษยสัมพันธ์

2. กลุ่มทฤษฎีความเป็นผู้นำตามสถานการณ์ (Situational Theory) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่ว่าสถานการณ์บางอย่างจะช่วยเอื้ออำนวยให้เกิดความเป็นผู้นำขึ้นได้ หรือผู้ที่ประสบผลสำเร็จ

จะเป็นผู้ที่ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างดี เพราะเชื่อว่าไม่มีบุคลิกภาพหรือลักษณะใดที่จะทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้นำโดยอัตโนมัติ จากการศึกษาตามทฤษฎีนี้สรุปได้ว่า ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะขึ้นกับสิ่งดังกล่าวคือ สัมพันธภาพระหว่างผู้นำกับสมาชิกระดับของโครงสร้างของงานและอำนาจในตำแหน่งของผู้นำที่ได้รับมาจากอำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการ

เดโซ สวานานนท์ (2510 : 194-196) กล่าวถึงทฤษฎีความเป็นผู้นำ 3 ทฤษฎีคือ

1. ทฤษฎีลักษณะถาวร คือ ผู้ที่จะเป็นผู้นำได้นั้นจะต้องมีคุณลักษณะพิเศษในตัวคุณลักษณะพิเศษนี้จะต้องมีอยู่ในตัวผู้นั้นๆ โดยเกิดจากการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์พบว่า ในบรรดาผู้นำทั้งหลายนั้นมีลักษณะรวมกันอยู่บางประการ เช่น ความเป็นผู้กระตือรือร้น กระฉับกระเฉง มีความมั่นใจในตนเอง มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ความสามารถในการพูด ความแน่อน มั่นคง และความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ในลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ ผู้ที่เชื่อมั่นในทฤษฎีนี้ก็สามารถฝึกฝนและสร้างความเป็นผู้นำขึ้นได้ในรูปของโครงการฝึกอบรมผู้นำ

2. ทฤษฎีลักษณะถาวรรวม เชื่อว่าผู้นำแต่ละคนย่อมจะต้องมีลักษณะถาวรเป็นแบบกระสวน (Patter) หนึ่ง และเชื่อว่าแบบกระสวนของลักษณะถาวรแสดงความเป็นผู้นำนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมอื่นๆ ประกอบอีกด้วยจึงจะเป็นผู้นำได้

3. ทฤษฎีสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทฤษฎีนี้มีหลักว่า ความเป็นผู้นำนั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบซึ่งสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหลายประการจะคำนึงถึงแต่เฉพาะลักษณะถาวรของความ เป็นผู้นำไม่ได้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำมีดังนี้ คือ

- 3.1 บุคลิกของผู้นำ
- 3.2 ทักษะคติ ความต้องการ และปัญหาของผู้ตาม
- 3.3 หมู่คณะนั้นๆ เอง ซึ่งจะต้องคำนึงถึงโครงสร้างของหมู่คณะด้วย
- 3.4 สถานการณ์ต่างๆ เช่น ลักษณะของงาน ลักษณะของสถานที่

จากทฤษฎีตามที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในแต่ละทฤษฎีจะแบ่งลักษณะของผู้นำออกเป็นกลุ่มคล้ายๆ กัน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ (1)ทฤษฎีที่เชื่อว่าลักษณะผู้นำมีติดตัวมาแต่เกิด (2)ทฤษฎีที่เชื่อว่าลักษณะผู้นำสามารถฝึกฝนให้เกิดขึ้นได้ และ(3) ทฤษฎีที่เชื่อว่าลักษณะผู้นำเกิดจากโอกาสหรือสถานการณ์

ประเภทของความเป็นผู้นำ

ฟลิปโป (Flippo. 1966 : 220-232) ได้แบ่งผู้นำตามลักษณะการบริหารงานออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ผู้นำแบบ Negative Leadership คือ ผู้นำที่ใช้แนวการบริหารไปในทางที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเกรงกลัว ยอมปฏิบัติตามคำสั่งด้วยความจำใจ ผู้นำแบบนี้อาศัย

อำนาจหน้าที่เป็นเครื่องมือในการบริหารและเป็นผู้ที่มีลักษณะเป็นเผด็จการหรืออัตตาริปไตยมากที่สุด

2. ผู้นำแบบ Positive Leadership คือ ผู้นำที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งมีความสามารถในการจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นชอบในเหตุผลของการปฏิบัติงาน ผู้นำแบบนี้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด

ซิป กาญจนประภากร (2508 : 220-249) ได้อธิบายว่า การแบ่งประเภทของผู้นำนั้นมีวิธีการอยู่หลายวิธี เช่น แบ่งโดยการพิจารณาจากสถานะ (Status) ของการเป็นผู้นำ พิจารณาจากลักษณะและวิธีการใช้อำนาจ (Styles) ของการเป็นผู้นำ

การแบ่งประเภทผู้นำโดยการพิจารณาจากสถานะของการเป็นผู้นำ แบ่งได้ดังนี้

1. ผู้นำตามกฎหมาย (Legal leaders) หมายถึง ผู้นำที่ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองบังคับบัญชาจากตัวบทกฎหมายและใช้อำนาจตามกฎหมาย มีลักษณะเป็นไปอย่างสมบูรณ์แบบตามฐานะตำแหน่งหน้าที่ราชการมากกว่าที่ก่อให้เกิดอำนาจ หรือใช้อำนาจอันเกิดจากตัวผู้นำหรือจากบุคลิกภาพของผู้นำเอง หัวหน้าส่วนราชการทุกคนจัดว่าเป็นผู้นำตามกฎหมาย

2. ผู้นำโดยลักษณะพิเศษ (Charismatic leaders) เป็นผู้นำอีกแบบหนึ่งซึ่งอาจมีส่วนร่วมอยู่ในคุณลักษณะของผู้นำตามกฎหมาย หรืออาจมีอยู่ในตัวคนเดียว เดี่ยวทั้งๆ ที่ผู้นั้นมิได้มีฐานะตำแหน่งในอันที่จะมีอำนาจตามตัวบทกฎหมาย แต่ก็สามารถครองใจคน สามารถให้บุคคลทั้งหลายเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง คำชี้ชวนแนะนำได้ โดยบุคลิกภาพและอำนาจกำกับซึ่งมีอยู่ในเรือนกายและเรือนใจของผู้นั้น ความสำเร็จในการครองใจคนของผู้นำแบบนี้ตั้งอยู่บนรากฐานของศรัทธา มิใช่การบังคับโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย

3. ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic leaders) ผู้นำแบบนี้มีความหมายเกี่ยวข้องอยู่ทั้งทางสังคม การเมือง และการบริหารราชการ ผู้นำแบบนี้มิได้ใช้อำนาจปกครองบังคับบัญชาตามกฎหมายอย่างผู้นำตามกฎหมาย และลักษณะผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ก็ไม่เหมือนกับลักษณะของผู้นำโดยลักษณะพิเศษ พระมหากษัตริย์ของไทยนับได้ว่าเป็นผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ เพราะได้รับการเทิดทูนเคารพสักการะจากปวงชนชาวไทยในฐานะองค์ประมุขของประเทศ

การแบ่งประเภทของผู้นำโดยพิจารณาจากลักษณะและวิธีการใช้อำนาจ (Styles) ของการเป็นผู้นำ แบ่งได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

1. ผู้นำแบบอัตตานิยม (Autocratic leader) หรือผู้นำแบบอัตตาริปไตย คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยถืออำนาจเป็นใหญ่ โครงสร้างของกลุ่มมีผู้นำเป็นศูนย์กลาง สมาชิกมีความสัมพันธ์กับผู้นำเฉพาะในด้านการรับใช้หรือฟังคำสั่ง และการบริหารงานของผู้นำแบบนี้ สมพงษ์ เกษมสิน (2517 : 90-91) กล่าวว่า มีลักษณะนิยมใช้อำนาจอยู่เกือบตลอดเวลา มุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือผู้ร่วมงาน ทั้งนี้ เพื่อแสดงว่าตนมีอำนาจการตัดสินใจหรือการแก้ปัญหา ทุกเรื่องมักผูกขาดอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา เพื่อสร้างความสำคัญให้กับตนเอง

นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชายังใช้วิธีเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริงแต่ผู้เดียว ทั้งนี้เพื่ออาศัยวิธีการดังกล่าวเป็นเครื่องควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ต้องยอมสยบและเข้าหาผู้บังคับบัญชาเสมอ

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leader) คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยไม่ถือความเห็นของตนเป็นใหญ่ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก และระหว่างสมาชิกกับสมาชิก ตัดสินใจโดยรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกมีความสัมพันธ์กันหลายทิศทาง ลักษณะการบริหารงานของผู้นำแบบนี้ สมพงษ์ เกษมสิน (2517 : 91) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาก่อนดำเนินงานเสมอ โดยเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญต่อองค์กรและส่วนรวม เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเต็มที่ ผู้บังคับบัญชาทำตัวเป็นทั้งผู้นำ และผู้ให้คำแนะนำ สั่งงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสใช้ความคิดและวินิจฉัย เลือกวิธีที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยตนเอง สร้างความนิยมเพื่อให้ผู้บังคับบัญชามีความรู้สึกว่าผู้ร่วมงานคอยให้คำแนะนำสั่งสอน และทำงานร่วมอยู่กับตน ในการปฏิบัติงานมีความไว้วางใจกัน มีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน รวมทั้งมีการร่วมมือและประสานงานกันอย่างจริงจังและเต็มใจ

3. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire) คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยปล่อยให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติงานตามใจชอบ ไม่มีการตัดสินใจที่เป็นของตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก และสมาชิกกับสมาชิก โครงสร้างเป็นแบบขาดตอนไม่มีระบบกลุ่ม อยู่ในลักษณะกระจายและขาดการประสานสัมพันธ์กัน ลักษณะการบริหารงานของผู้นำแบบนี้ สมพงษ์ เกษมสิน (2517 : 91) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วให้ผู้บังคับบัญชาเสนอ กำหนดนโยบายมาตรฐานการปฏิบัติงาน จัดระบบงานตามใจชอบ ไม่ค่อยคำนึงถึงหลักการและกฎเกณฑ์เท่าใดนัก ไม่มีหลักการควบคุมดูแล และไม่ได้สร้างเกณฑ์ควบคุมงานขึ้นไว้สำหรับการควบคุมงานว่าใครปฏิบัติงานได้ผลหรือไม่เพียงใด นอกจากนี้วัตถุประสงค์ของการทำงานก็ไม่มีกำหนดให้แน่นอน เปลี่ยนแปลงได้ตามที่ผู้บังคับบัญชาคิดเห็น ซึ่งไม่ขัดหรือผิดจากระเบียบปฏิบัติ หรือตามที่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงสั่งลงมาเท่านั้น หัวหน้างานมักไม่เข้ายุ่งเกี่ยวใครจะทำอะไรก็ได้ ภาวะการเป็นผู้นำหรือหัวหน้างานมีแต่ชื่อหรือสมมตินามเท่านั้น ขาดความริเริ่มต่องานและไม่พยายามจัดให้มีการประเมินผลงานเพื่อแก้ไขแต่อย่างใด

โสภา ชูพิชัย และอรทัย ชื่นมณูญย์ (2522 : 220-221) ได้แบ่งประเภทของผู้นำออกเป็น 3 แบบ คือ

1. ผู้นำที่ได้มาโดยอำนาจการปกครองจากตัวบทกฎหมาย หรือโดยชนบประเพณีของสังคม ซึ่งมี 3 แบบ คือ

1.1 ผู้นำแบบใช้พระเดช ผู้นำแบบนี้มีอำนาจตามกฎหมาย และใช้อำนาจตามกฎหมายอย่างสมบูรณ์

1.2 ผู้นำแบบใช้พระคุณ ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย แต่ถือได้ว่าเป็นผู้นำโดยกำเนิดสามารถครองใจคนให้บุคคลทั้งหลายเชื่อฟัง และยอมปฏิบัติตามคำสั่งด้วยความศรัทธา ความ

เชื่อมั่น และมีผลเป็นพลังช่วยผลักดันให้เขาเหล่านั้นร่วมมือร่วมใจปฏิบัติกิจการตามคำแนะนำ ชีวชนด้วยความเต็มใจ

1.3 ผู้นำแบบพ่อพระ เป็นผู้นำที่แต่งตั้งขึ้นเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ผู้นำแบบพ่อพระนี้มิได้ใช้อำนาจบังคับบัญชาด้วยตัวบทกฎหมาย เกิดจากความศรัทธาของสมาชิกในสังคม

2. ผู้นำที่ใช้อำนาจ ผู้นำแบบนี้จะเป็นผู้ใช้อำนาจที่ตนเองมีอยู่ แบ่งได้เป็น 3 แบบ คือ

2.1 ผู้นำแบบเผด็จการ ถือตนเองเป็นใหญ่ เป็นผู้กำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมาย และสั่งการให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามคำสั่ง

2.2 ผู้นำแบบปล่อยตามสบาย ผู้นำแบบนี้เกือบจะไม่มีอำนาจในการปกครองคนในกลุ่มเลย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกในกลุ่มมีน้อยมาก

2.3 ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำประเภทนี้จะใช้วิธีการกระตุ้นหรือเร้าให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมเข้าทำกิจกรรมหรือการร่วมกัน ผู้นำลักษณะนี้จะให้โอกาสแก่สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

3. ผู้นำที่จำแนกตามบทบาท มีลักษณะดังนี้

3.1 ผู้นำแบบพ่อปกครองลูก จะมุ่งให้ลูกน้องเชื่อฟังตนเหมือนลูกหลาย ช่วยปกป้องคุ้มครองลูกน้อง

3.2 ผู้นำแบบใช้กลยุทธ์การบริหาร จะสร้างสมอำนาจ และใช้อำนาจโดยอาศัยประสบการณ์ความรู้

3.3 ผู้นำในลักษณะผู้เชี่ยวชาญ จะเป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำทางสาขาวิชาการที่ตนรอบรู้และถนัด ไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชาผู้อื่น

ประดิษฐ์ คุณรัตน์ (2539 : 86-87) อธิบายการแบ่งประเภทผู้นำโดยพิจารณาจากลักษณะการใช้อำนาจ แบ่งได้เป็น 4 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบเจ้าระเบียบ (Regulative Leaders) คือ ผู้นำแบบที่ถือระเบียบแบบแผนเป็นหลัก ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง คล้ายผู้นำแบบอัตตนิยม การบังคับบัญชาเป็นแบบ “เจ้านาย-ลูกน้อง”

2. ผู้นำแบบบงการ (Directive Leaders) คือ ผู้นำแบบสั่งการ ไม่ยอมอธิบาย หรือแนะนำลูกน้อง คล้ายผู้นำแบบอัตตนิยม บรรยายภาคเติมไปด้วยความหวาดกลัว การติดต่อกับลูกน้องเป็นไปในรูปพิธีการ

3. ผู้นำแบบจูงใจ (Persuasive Leaders) คือ ผู้นำที่นิยมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือพิจารณาเพื่อการแสดงความคิดเห็น การทำงานมักเป็นไปในรูปกลุ่ม ผลสำเร็จเป็นของส่วนรวม

4. ผู้นำแบบร่วมใจ (Participative Leaders) คือ ผู้นำที่ชักจูงทุกคน ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเพื่อหมู่คณะ โดยใช้วิธีร่วมกันปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ คล้ายผู้นำแบบจูงใจ

จากประเภทความเป็นผู้นำตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ผู้นำสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ พิจารณาจากสถานะของการเป็นผู้นำ แบ่งได้ดังนี้ คือ ผู้นำตามกฎหมาย ผู้นำโดยลักษณะพิเศษ และผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ และหากพิจารณาจากลักษณะและวิธีการใช้อำนาจของการเป็นผู้นำแบ่งได้ดังนี้ คือ ผู้นำแบบอัตตนิยม ผู้นำแบบประชาธิปไตย และผู้นำแบบเสรีนิยม

✓ การวัดลักษณะความเป็นผู้นำ

1. ลักษณะการวัด

คนแต่ละคนจะมีลักษณะพฤติกรรมพิเศษเป็นของตนเอง ตั้งแต่ลักษณะทางกายภาพ เช่น รูปร่างหน้าตา ท่าทาง การเดิน การใช้เสียงพูดจาปราศรัยชักทาย ลักษณะกิริยามารยาท ตลอดจนลักษณะภายในที่พร้อมจะแสดงออกมาได้เมื่อยามมีเหตุการณ์เฉพาะหน้าเกิดขึ้น หรือมีสิ่งเร้า ลักษณะเฉพาะของแต่ละคนแบบนี้เรียกกันว่า “บุคลิกภาพ” ซึ่งลักษณะความเป็นผู้นำก็เป็นส่วนหนึ่งในหลายๆ ส่วนของบุคลิกภาพ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 213)

การวัดลักษณะความเป็นผู้นำจึงมีหลายแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาประวัติ และการให้รายงานตนเอง(การเขียนตอบ) เป็นต้น ซึ่งในที่นี้จะเน้นการให้รายงานตนเอง และมีหลักในการพิจารณาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 250-254)

1. สร้างโดยยึดทฤษฎีเป็นฐาน (Rational-Theoretical Approaches) วิธีนี้จะต้องเริ่มจากการนิยามลักษณะความเป็นผู้นำให้ชัดเจนตามทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่ยึดถือหรือเป็นแนวคิดที่เกิดจากการสังเคราะห์ของตนเองก็ได้ และเมื่อนิยามลักษณะความเป็นผู้นำที่จะวัดชัดเจนแล้วก็สามารถเขียนแบบทดสอบหรือหาตัวเร้าตามที่นิยามไว้ โดยอาจจะสร้างเป็นแบบข้อความ สถานการณ์ หรือรูปภาพก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ผู้สร้างแบบทดสอบพิจารณาเห็นว่าแบบไหนเหมาะสม

2. สร้างโดยยึดเกณฑ์จำแนกสิ่งที่รู้ได้ (Empirical Approach) วิธีนี้เป็นลักษณะเดียวกันกับวิธี external, group-contrast, criterion group, criterion-validated หรือ criterion-keyed การสร้างแบบทดสอบโดยวิธีนี้ก่อนอื่นต้องให้หลักการในวิธีที่ 1 ก่อนว่าจะวัดอะไร อิงทฤษฎี หรือความเชื่อใด และรูปแบบจะเป็นลักษณะไหน เมื่อได้เป็นข้อสอบหรือตัวเร้าเป็นข้อ ๆ แล้ว หลักการสำคัญของวิธีนี้ก็คือ คำถามที่เขียนรู้ได้อย่างไรว่าข้อนั้น ๆ วัดจำแนกสิ่งนั้นได้จริง จึงจำเป็นต้องหาเกณฑ์ให้สามารถอธิบายได้ว่า ข้อนี้ถ้าคนทำได้คะแนนสูงจะวัดบุคลิกด้านนั้นได้แน่ ถ้าคนทำคะแนนได้ต่ำจะวัดบุคลิกด้านนั้นไม่ได้ หรือกรณีบางข้อเป็นการตอบใช่-ไม่ใช่ หรือจริง-เท็จ หรือถูก-ผิด การที่คนตอบใช่ หรือจริง หรือถูก ก็จะต้องจำแนกได้แน่ชัดว่าเป็นคนละกลุ่มของคนที่ไม่ใช่ หรือเท็จ หรือผิดอย่างแน่นอน

เกณฑ์ที่นิยมใช้พิจารณาจึงเป็นเกณฑ์ที่รู้แน่ชัด (Known group) เช่น กลุ่มโรคประสาท กับกลุ่มปกติ กลุ่มตื่นเต้นกับกลุ่มเฉื่อยชา กลุ่มพูดจริงกับกลุ่มพูดเท็จ กลุ่มซื่อสัตย์กับกลุ่มทุจริต กลุ่มแสดงออกกับกลุ่มเก็บตัว ฯลฯ ถ้าหาเกณฑ์ว่าข้อนั้นจำแนกสองกลุ่มได้ดี ก็จะเป็นวิธีการสร้างแบบนี้ได้

3. สร้างโดยยึดการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor-Analytic Approach) วิธีนี้บางทีเรียกว่า แบบสร้างความคงเส้นคงวภายใน (Internal Consistency Approach หรือ Clustering หรือ Itemetric ในการสร้างแรกเริ่มก็ต้องสร้างตามนิยามของบุคลิกภาพ นั่นก็คือ ต้องสร้างข้อความวัดพฤติกรรม หรือลักษณะนิสัยที่วัดบุคลิกด้านนั้น การสร้างข้อความหรือข้อคำถามหลายๆ ข้อที่คิดว่าวัดสิ่งที่เราต้องการวัดนั้นจะเชื่อได้อย่างไร ถ้าข้อความนั้นจับกลุ่มกันมีความสัมพันธ์กันเป็นกลุ่มๆ ก็แสดงว่าแต่ละกลุ่มวัดแต่ละอย่าง การวิเคราะห์องค์ประกอบจะชี้ให้เห็นว่ามีข้อใดบ้างวัดองค์ประกอบเดียวกัน เช่น เราสร้างข้อความวัดจิตวิทยาการตามแนวพระพุทธเจ้า การเขียนข้อความตามจริงแต่ละอย่างจะวัดจิตนั้นจริงหรือไม่ ถ้าดีจริง ๆ ข้อความที่เขียนวัดจิตหนึ่งๆ นั้น ต้องมีองค์ประกอบเดียว ถ้าวิเคราะห์รวมทั้งหมดก็ควรจะได้ 6 องค์ประกอบ จึงจะวัดสิ่งที่เราต้องการวัดได้ การสร้างโดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบจึงช่วยชี้ให้เห็นความเที่ยงตรงของข้อสอบแต่ละข้อดียิ่งขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดลักษณะความเป็นผู้นำแบบการรายงานตนเอง(การเขียนตอบ) มีดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 258-285)

1. ประเภทข้อความเดียว เป็นการถามเพื่อจะดูว่าผู้ตอบมีสิ่งนั้นอยู่ในตัวหรือไม่ คือ เคยประสบพบเห็นหรือเกิดขึ้นกับตนเองหรือไม่ โดยมีข้อตกลง (assumption) ว่าผู้ตอบจะตอบสนองสิ่งเร้าตามจริง การเขียนข้อความต้องเขียนให้เป็นตัวเราที่ดี โดยมากจะเป็นประโยคง่ายๆ สั้น มีใจความกะทัดรัด อาจจะเป็นข้อความธรรมดา หรือเป็นข้อความคำถามก็ได้ งานวิจัยที่ใช้คำถามประเภทนี้ เช่น ชมภู พึ่งธรรม และนิษวัน วรานุสาสน์ ดังตัวอย่าง

- 1) ข้าพเจ้าวางแผนในการทำงานล่วงหน้าเสมอ () ใช่ () ไม่ใช่
 - 2) ข้าพเจ้าชอบดักเตือนเพื่อนๆ เมื่อเห็นเขาทำผิด () ใช่ () ไม่ใช่
- ระเบียบของโรงเรียน

การให้คะแนน ข้อความในทางบวกถ้าตอบใช่ให้ 1 คะแนน ไม่ใช่ให้ 0 คะแนน แต่ถ้าเป็นข้อความในทางลบตอบใช่ให้ 0 คะแนน ไม่ใช่ให้ 1 คะแนน

2. ประเภทสถานการณ์ เป็นการสร้างเหตุการณ์จำลอง อาจจะเป็นด้านภาษาหรือเป็นภาพก็ได้ แล้วให้ผู้ตอบสมมติตัวเองเป็นตัวละครตัวหนึ่งในสถานการณ์นั้น ถ้าพบกับเหตุการณ์อย่างที่กำหนดให้จะทำตัวอย่างไร ผู้ที่ตอบจะระลึกถึงเหตุการณ์เท่าที่เคยเกิดขึ้นกับตนหรือเรียกว่าประสบการณ์ที่เคยได้รับ หรือความรู้สึกที่สั่งสมมาเพื่อใช้แก้ปัญหาที่ประสบขึ้น ข้อ

สอบลักษณะนี้มีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นคำถามและส่วนที่เป็นคำตอบ งานวิจัยที่ใช้คำถามประเภทนี้ เช่น จรรยาตังค์ งานญาติ ดังตัวอย่าง

- 1) ครูในโรงเรียนของท่านกำลังตัดสินใจว่าปิดภาคเรียนนี้จะไปทัศนศึกษาที่ใดจึงจะเหมาะสม ท่านมีความประสงค์จะไปเชียงใหม่ ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
 - A. เสนอความคิดเห็นของท่านและยอมปฏิบัติตามมติของที่ประชุม
 - B. เสนอให้ครูไปทัศนศึกษาที่เชียงใหม่ เพราะมีสถานที่น่าเที่ยวหลายแห่ง
 - C. ท่านพร้อมจะไปพร้อมกับคณะครูแห่งใดก็ตามแล้วแต่ความคิดของครูทั้งหลาย
- 2) ครูชายคนหนึ่งโรงเรียนของท่านไว้ผมยาวตามสมัยนิยม ท่านไม่พอใจ ท่านจะปฏิบัติเช่นใด
 - A. พยายามทำตัวเป็นผู้ใหญ่ที่ดี วางเฉยไว้ก่อน
 - B. ให้ครูคนนั้นแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของเขา และแก้ไขตัวเอง
 - C. ชี้แจงความเหมาะสมของครู ออกระเบียบของโรงเรียนให้รัดกุม

การให้คะแนน กำหนดให้ตัวเลือกที่แสดงถึงลักษณะความเป็นผู้นำมากให้ 2 คะแนน มีลักษณะความเป็นผู้นำรองลงมาให้ 1 คะแนน และไม่มีลักษณะความเป็นผู้นำให้ 0 คะแนน

นอกจากนี้ การวัดลักษณะความเป็นผู้นำยังมีรูปแบบอื่นอีก เช่น สุจินต์ ปรีชาสามารถ วินิจ เกตุขำ จุมพล พูลภัทรชีวิน และจันทร์เพ็ญ เจริญผลารักษ์ ใช้คำถามวัดลักษณะความเป็นผู้นำแบบข้อความเดียวและมี scales ให้เลือก 7 ระดับ คือ -3 ถึง +3 ส่วนสมบุรณ์ ทองศิลป์ ใช้ข้อความเดียวและมี scales ให้เลือก 5 ระดับ คือ -2 ถึง +2 ดังตัวอย่าง

- 1) ท่านชอบคล้อยตามเสียงหมู่่มาก ไม่ว่าความเห็นนั้นจะถูกหรือผิดประการใด

-3	-2	-1	0	1	2	3
----	----	----	---	---	---	---

- 2) ถ้าครูให้พวกเธอค้นคว้าทำรายงานเป็นกลุ่มแล้วนำมารายงานหน้าชั้น ถ้าเพื่อนเลือกให้เธอออกไปรายงาน เธอเต็มใจออกไปรายงานเพียงใด

-2	-1	0	1	2
----	----	---	---	---

ส่วนประณต เล็กสวาสดี เขียน แสงหนุ่ม เปรมจิต ทศตะ และสมพงษ์ รุจิวรรณ ใช้คำถามวัดลักษณะความเป็นผู้นำแบบ Rating scales 5 4 3 2 1 ดังตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
1. ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อในการทำตามผู้อื่น					
2. ข้าพเจ้าเชื่อในความคิดของหัวหน้าเสมอ					

การวัดลักษณะความเป็นผู้นำนั้นมีอยู่หลายแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาประวัติ และการให้รายงานตนเอง(การเขียนตอบ) เป็นต้น ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การให้รายงานตนเอง(การเขียนตอบ) ด้วยแบบทดสอบแบบ Rating scales ที่สร้างโดยการยึดทฤษฎีเป็นฐาน เพื่อวัดลักษณะความเป็นผู้นำ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเชาว์ปัญญาทางอารมณ์

ความหมายของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์

คำว่าเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Emotional Intelligence” แต่มีคำอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงอีกหลายคำ เช่น Social Intelligence, Tacit knowledge, Personal Intelligence, Implicit Learning, Meta-mood Experience หรือ Meta-Experience, Emotional Literacy, Practical Intelligence, Emotional Maturity, Emotional Learning, Emotional Capital, Emotional Knowledge, Emotional IQ, Emotional Competence (วีระวัฒน์ บัณฑิตามัย. 2542 : 23-27) โดยมีผู้ให้ความหมายของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ไว้ดังนี้

การ์ดเนอร์ (Gardner. 1983 : 20-24) ให้ความหมายว่า เชาว์ปัญญาทางอารมณ์ คือ ความสามารถหรือศักยภาพทางอารมณ์ของแต่ละคน จำแนกเป็นสองลักษณะ ดังนี้

1. ด้านการรู้จักตนเอง (Intrapersonal intelligence) หมายถึง การรู้อารมณ์ของตนเอง และสามารถแยกแยะ ตลอดจนจัดการกับอารมณ์ตนเองนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม
2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ และตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของผู้อื่นอย่างเหมาะสม

ซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey and Mayer. 1990 : 185-211) ได้ให้ความหมายของคำว่าเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ไว้ว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักรู้ในความคิด ความรู้สึกและสภาวะอารมณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นได้ มีความสามารถในการควบคุม และสนองอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่นได้เหมาะสมสอดคล้องกับการทำงานและการดำเนินชีวิต โดยมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และต่อมาในปี 1994 (Salovey & Mayer. 1994 : 303-318) ก็ได้ให้ความหมายเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ว่า

1. เป็นความสามารถที่ เข้าใจอารมณ์ของตนเอง และสามารถที่จะแสดงอารมณ์ของตนเองออกมา ทั้งเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นด้วย
- 2 อารมณ์สามารถช่วยเรื่องการคิด ช่วยในเรื่องความจำ ช่วยให้เกิดมุมมองในการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์

3 สามารถแยกแยะวิเคราะห์อารมณ์ของตน และความรู้ในสิ่งที่เกี่ยวกับอารมณ์

4 สามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสมกับงานหรือสถานการณ์ในขณะนั้น และสามารถที่จะจัดการอารมณ์ของผู้อื่นโดยการให้กำลังใจเมื่อเขาท้อแท้ได้

บาร์ออน (Bar-on, 1992 ; อ้างอิงจาก Goleman, 1998b : 370-371) ให้ความหมายของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ว่า เป็นองค์ประกอบของความสามารถส่วนตัว อารมณ์ และสังคมของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างประสบความสำเร็จ

โกลแมน (Goleman, 1995 : 41-42) ให้ความหมายว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ คือความสามารถในการวิเคราะห์และจัดการกับอารมณ์ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้ และต่อมาในปี 1998 (Goleman, 1998a : 92-102) ก็ได้ให้ความหมายของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ไว้ว่า เป็นความสามารถ (Capacity) ที่จะตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่น สมรรถนะที่จะจูงใจตนเองและสมรรถนะที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเอง และจัดการในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างดี เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์เป็นความสามารถที่ต่างจากสติปัญญาเชิงวิชาการ (Academic intelligence) ที่วัดจากแบบวัดไอคิวแต่ก็เป็นส่วนที่เสริมกันกับไอคิว โดยสติปัญญาที่แตกต่างกันนี้ (ส่วนวิชาการกับส่วนอารมณ์) เป็นการทำงานในส่วนที่แตกต่างกันของสมอง ส่วนศูนย์กลางที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์จะอยู่ต่ำลงมาจากเปลือกสมอง (Subcortex) เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์จะเป็นการทำงานของส่วนนี้ร่วมกับศูนย์ของสติปัญญา

คูเปอร์ และชาวาฟ (Cooper & Sawaf, 1997 : 15-17) ได้ให้ความหมายของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และรู้จักใช้พลังทางอารมณ์ของตนเป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพและโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น

นงพงา ลิ้มสุวรรณ (2541 : 198-199) ให้ความหมายว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ คือความสามารถด้านต่างๆ ทางจิตใจ อารมณ์ และสังคมหลายๆ ด้าน ซึ่งที่จริงก็คือ วุฒิภาวะทางอารมณ์ หรือทักษะชีวิต คนที่มีเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์สูงจะมีคุณสมบัติต่างๆ ไป ดังนี้

1. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์
2. มีการตัดสินใจที่ดี
3. ควบคุมอารมณ์ตัวเองได้
4. มีความอดกลั้น
5. ไม่หุนหันพลันแล่น
6. ทนความผิดหวังได้
7. เข้าใจจิตใจของผู้อื่น
8. เข้าใจสถานการณ์ทางสังคม
9. ไม่ย่อท้อหรือยอมแพ้ง่ายๆ
10. สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้

11. ไม่ปล่อยให้ความเครียดท่วมทับความคิดไปหมดจนทำอะไรไม่ถูก

ทศพร ประเสริฐสุข (2542 : 21) ให้ความหมายว่า เป็นความสามารถลักษณะหนึ่งของบุคคลที่จะตระหนักถึงความรู้สึก ความคิด อารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายใน ตลอดจนสามารถระออยการตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมถูกกาลเทศะ สามารถให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญกับอุปสรรค และข้อขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักจัดความเครียดที่จะขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันมีค่าของตนได้ สามารถชี้นำความคิด และการกระทำของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างมีความสุขจนประสบความสำเร็จในการเรียน สำเร็จในอาชีพ ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิต

เทอดศักดิ์ เดชคง (2542 : 62-65) ได้ให้ความหมายของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ว่าเป็นความสามารถในด้านต่างๆ ที่เน้นความรู้สึกการมีปฏิสัมพันธ์ และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

จากที่มีผู้ให้ความหมายเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ต่างๆ กัน พอจะสรุปได้ว่าเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสามารถควบคุมและจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

ลักษณะที่เกี่ยวกับเชาว์ปัญญาทางอารมณ์

บาร์ออน (Bar-on. 1997 : 112-133) ได้เสนอลักษณะเกี่ยวกับองค์ประกอบของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ความสามารถภายในตน (Intrapersonal Skill) คือ การเข้าใจภาวะอารมณ์ของตนเอง แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตน มีความเคารพตนเอง การตระหนักรู้ตน มีความเป็นอิสระ
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Skill) คือ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability Scales) คือ มีความสามารถในการแก้ปัญหาและสถานการณ์เฉพาะหน้า มีความยืดหยุ่นในความคิดและความรู้สึกของตน มีความได้ถูกต้องตามความเป็นจริง
4. ความสามารถในการจัดการกับความเครียด (Stress management Scales) คือ การจัดการกับความเครียด ควบคุมอารมณ์และการแสดงออกอย่างเหมาะสม
5. สภาวะทางอารมณ์โดยทั่วไป (General Mood) คือ การมองโลกในแง่ดี การแสดงออกและมีความรู้สึกที่เป็นสุข

การ์ดเนอร์ (Gardner, 1983 : 20-24) ได้จำแนกเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้จักตนเอง (Intrapersonal Intelligence) เป็นความสามารถในการรับรู้ อารมณ์ของตนเอง สามารถแยกแยะอารมณ์และความรู้สึก ตลอดจนจัดการกับอารมณ์ของ ตนเองได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) เป็นความสามารถในการ รับรู้อารมณ์ และตอบสนองอารมณ์และความต้องการของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

ซาโลเวย์ และคณะ (Salovey, et.al. 1995 : 125-154) ได้เสนอองค์ประกอบของ เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์เป็นประเด็นหลักๆ 5 ประเด็น ดังนี้

1. การรู้อารมณ์ตนเอง (Knowing One's Emotions) การรับรู้อารมณ์ของตนเองตามที่เป็นจริง โกรธรู้ว่าโกรธ เสียใจรู้ว่าเสียใจ ความสามารถในการรู้อารมณ์ตนเองในสถานการณ์ ต่างๆ จะนำไปสู่การเข้าใจตนเองดีขึ้นในที่สุด

2. การจัดการอารมณ์ (Managing Emotions) ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ ของตนเองอย่างเหมาะสม คนที่ขาดทักษะในการจัดการกับอารมณ์ต่างๆจะทำให้ชีวิตมีความสุข ยาก

3. การจูงใจตนเอง (Motivation Oneself) ความสามารถในการควบคุมความต้องการ ของตนเอง ให้กำลังใจและกระตุ้นตนเองได้ คนที่มีทักษะนี้จะประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงานอย่างสูง

4. การรับรู้อารมณ์ผู้อื่น (Recognizing Emotions in Others) ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น รู้ความต้องการของผู้อื่น ทักษะนี้จะทำให้คนนั้นเข้าใจคนอื่นและเป็นที่ยอมรับของสังคมใน ที่สุด

5. การคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพ (Handling Relationships) ศิลปะของความสัมพันธ์ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของคนอื่น คนที่มีทักษะนี้ดีจะมีความเป็นผู้นำ และสามารถจัดการกับข้อขัดแย้งของบุคคลต่างๆ ได้ดี

ต่อมาในปี 1997 ซาโลเวย์ และเมเยอร์ (Salovey and Mayer, 1997 : 10-11) ได้เสนอ โมเดลที่ปรับใหม่ โดยเสนอว่าเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรับรู้ (Perception) การประเมิน (Appraisal) การแสดงออก (Expression) ซึ่ง อารมณ์ ประกอบด้วย

1.1 ความสามารถในการบอกอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้

1.2 ความสามารถในการระบุอารมณ์ของผู้อื่นได้ โดยดูจากการอ่านงานออกแบบ งานศิลป์ ภาษา เสียง พฤติกรรมและรูปภาพต่างๆ

1.3 ความสามารถในการแสดงอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แสดงความต้องการ ได้สอดคล้องกับความรู้สึก

1.4 ความสามารถในการจำแนกความรู้สึกต่างๆ ที่ตรงกันข้ามได้ ตัวอย่างเช่น ถูกหรือผิด จริงหรือไม่จริง

2. การใช้อารมณ์เกื้อหนุนความคิด (Emotional Facilitation of Thinking) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

2.1 การใช้อารมณ์ในการจัดลำดับความคิดโดยชี้ให้เห็นความสำคัญก่อนหลัง

2.2 การใช้อารมณ์เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและเกื้อหนุนต่อการตัดสินใจและจดจำความรู้สึกต่างๆ ได้

2.3 การใช้อารมณ์ที่เปลี่ยนไปทำให้เกิดมุมมองที่กว้างหลากหลายมากขึ้นจากการมองสิ่งต่างๆ ในแง่ดีเกินไป ไปสู่การมองในด้านอื่นๆ ด้วย

2.4 การเกิดภาวะอารมณ์ที่หลากหลายทำให้สามารถมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหา ความรู้สึกเป็นสุขทำให้เกิดการคิดอย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล

3. การเข้าใจ วิเคราะห์ และใช้ความรู้จากอารมณ์ที่เกิดขึ้น จำแนกได้ดังนี้

3.1 ความสามารถในการระบุอารมณ์ และสามารถเห็นความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์และการใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม

3.2 ความสามารถในการตีความหมายของอารมณ์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากอารมณ์อีกอารมณ์หนึ่ง เช่น ความเสียใจเนื่องมาจากความสูญเสียสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3.3 ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกที่ซับซ้อนที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน

3.4 ความสามารถในการเข้าใจความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เช่น เปลี่ยนจากความโกรธมาเป็นความพอใจ หรือจากความโกรธมาเป็นความละอาย

4. การรับรู้และควบคุมอารมณ์ เพื่อส่งเสริมความงอกงามทางอารมณ์และสติปัญญา จำแนกได้ดังนี้

4.1 ความสามารถในการเปิดใจกว้างยอมรับต่อความรู้สึกที่ดีและไม่ดีที่เกิดขึ้นได้

4.2 ความสามารถในการปลดปล่อยตนเองจากสภาวะอารมณ์ โดยพิจารณาจากข้อมูลและประโยชน์ที่จะได้รับ

4.3 ความสามารถในการพิจารณาภาวะอารมณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและผู้อื่น รู้ว่าความรู้สึกหรืออารมณ์เหล่านั้น มีความชัดเจน มีเหตุผล เป็นปกติ และส่งผลต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

4.4 ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่นได้ สามารถลดควบคุมอารมณ์ที่ไม่ดี และแสดงออกซึ่งอารมณ์ที่ดีได้อย่างเหมาะสม ไม่บิดเบือนหรือแสดงออกเกินความจริง

โกลแมน (Goleman. 1998b : 90-92) ได้ปรับโมเดลของซาโลเวย์และเมเยอร์ โดยเชวณปัญญาทางอารมณ์ของเขาจะประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Self-Awareness) คือ การที่บุคคลรู้ว่าตนกำลังรู้สึกอย่างไรในขณะนั้น และสามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้อย่างถูกต้องและเปิดเผย รู้ว่าการเกิดอารมณ์ของตนเองมีสาเหตุมาจากสิ่งใด และจะมีผลต่อตนเอง ผู้อื่น และการปฏิบัติงานอย่างไร รู้สาเหตุของความวิตกกังวล ความคับข้องใจ มีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง สามารถตัดสินใจคุณค่าของสิ่งต่างๆ ได้อย่างมั่นใจ

2. การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation) คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นได้อย่างเหมาะสม และสามารถคิดอย่างมีเหตุมีผล ยอมรับและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ใช้คำพูดอย่างระมัดระวังและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ยอมรับความล้มเหลว และหาทางออกได้อย่างสมเหตุสมผล

3. การจูงใจตนเอง (Motivation) คือ การใช้พลังความรู้สึกภายในเพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นเตือนให้ตนทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และมีความพอใจที่จะปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม สามารถสร้างทางเลือกใหม่ในการทำงานที่จะสามารถนำไปสู่เป้าหมายที่ดีมองโลกในแง่ดี ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคและความล้มเหลว

4. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) คือการรับรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่น สามารถรับรู้ สนใจและเข้าใจในแง่คิด ทรรศนะของผู้ที่อยู่รอบข้าง ตัดสินใจทำอะไรโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ไม่ใช้ความคิดของตนเป็นหลัก

5. การมีทักษะทางสังคม (Social Skill) คือความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถเป็นมิตรกับบุคคลได้ทุกประเภท มีความสามารถในการพูดโน้มน้าว ชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามกับสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เสริมสร้างความร่วมมือในการทำงานและความสามัคคีในหมู่คณะ สามารถทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างมีความสุข

ไวส์ซิงเจอร์ (Weisinger, 1998 : 19-22) ได้กำหนดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์เฉพาะบุคคล เป็นส่วนที่เพิ่มเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ให้แก่ตนเอง (Intrapersonal Emotional Intelligence) ซึ่งได้แก่ การพัฒนาให้มีความตระหนักรู้จักตน การบริหารอารมณ์ของตน และการสร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่ตน ส่วนที่สอง ได้แก่ การใช้เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของตนเพื่อเสริมสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น (Interpersonal Emotional Intelligence) ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ดี ความมีมนุษยสัมพันธ์ และการช่วยเหลือผู้อื่นให้ช่วยตัวเองได้

คูเปอร์ และซาวาฟ (Cooper & Sawaf, 1997 : 13) ได้เสนอโครงสร้างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ไว้เพื่อสะดวกแก่การวัดที่เรียกว่า แบบทดสอบการประมาณเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ (Mapping Your Emotional Intelligence : EQ Map) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้รอบในอารมณ์ (Emotional Literacy) ซึ่งจะเป็นตัวที่ทำให้เกิดการรับรู้ การควบคุมตัวเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วย (1)ความซื่อสัตย์ในอารมณ์

(Emotional Honesty) คือรับรู้อารมณ์ตรงตามที่เป็น (2)การสร้างพลังอารมณ์ (Emotional Energy) รวบรวมอารมณ์ให้เกิดพลังสร้างสรรค์ (3)ตระหนักรู้ในอารมณ์ (Awareness) (4)รับผลย้อนกลับของอารมณ์ (Feedback) (5)หยั่งรู้ด้วยตนเอง (Intuition) (6)รับผิดชอบ (Responsibility) (7)สร้างสัมพันธ์เชื่อมโยง (Connection)

2. ความเหมาะสมทางอารมณ์ (Emotional Fitness) ประกอบด้วย (1)สร้างความเชื่อถือให้เกิดแก่นได้ (Authenticity) (2)มีความเชื่อ ศรัทธา และมีความยืดหยุ่น (3)สร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา ไม่พอใจที่จะอยู่กับที่ (4)ความสามารถที่กลับสู่สภาพปกติและเดินหน้า

3. ความลึกซึ้งทางอารมณ์ (Emotional Depth) เป็นการสำรวจแนวทางที่จะปรับชีวิตและหน้าที่การงานให้เข้ากับศักยภาพและเป้าหมายของตัวเอง ประกอบด้วย (1)ความผูกพันในงาน รู้รับผิดชอบและมีสติ (2)มีเป้าหมายและศักยภาพที่โดดเด่น (3)มีความซื่อตรง (Integrity) ทำงานอย่างซื่อสัตย์และยึดหลักจริยธรรม รักษามาตรฐานส่วนบุคคล รักษาคำพูด ยอมรับข้อผิดพลาดที่ตนกระทำอย่างเปิดเผย

4. ความกลมกลืนและความไปกันได้ทางอารมณ์ (Emotional Alchemy) โดยใช้สัญชาตญาณด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสมรรถภาพที่จะเผชิญปัญหาและความกดดัน ประกอบด้วย (1)การแสดงออกด้านการหยั่งรู้ (2)สามารถคิดใคร่ครวญ (3)การเล็งเห็นโอกาส (4)การสร้างอนาคต

ทศพร ประเสริฐสุข (2542 : 29-30) ได้สรุปองค์ประกอบของเขาวงกตปัญญาทางอารมณ์ตามแนวคิดของชาโลเวย์ และเมเยอร์ และของโกลแมน ได้ 5 องค์ประกอบใหญ่ดังต่อไปนี้

1. การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness หรือ Knowing One's Emotion) เป็นความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจ ความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริง สามารถประเมินตนเองได้อย่างชัดเจนตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่น รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตน เป็นคนซื่อตรง พูดแล้วรักษาคำพูด มีจรรยาบรรณ มีสติ เข้าใจตน

2. การบริหารจัดการกับอารมณ์ของตน (Managing Emotion) หรืออาจเรียกว่าการกำหนดตนเอง (Self - Regulation) เป็นความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self Control) เป็นคนที่น่าไว้วางใจได้ (Trustworthiness) มีคุณธรรม (Consciousness) มีความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) และมีความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (Innovation)

3. การจูงใจตนเอง (Motivation Oneself) เป็นความสามารถที่จะจูงใจตนเอง ที่เรียกว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliation Motive) มองโลกในแง่ดี สามารถนำอารมณ์และความรู้สึกของตนเองมาสร้างพลังในการกระทำสิ่งต่างๆ และเป็นพลังในการให้กำลังใจตนเองในการคิดและกระทำอย่างสร้างสรรค์

4. การรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น (Recognizing Emotions in Others) หมายถึง ความสามารถที่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีจิตใจให้บริการ (Service Orientation) สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

5. การดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Handling Relationships) ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นความสามารถที่จะรู้เท่าทันอารมณ์ของผู้อื่น เป็นทักษะทางสังคมที่จะมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อันจะส่งผลให้เกิดความเป็นผู้นำ ความสามารถลักษณะนี้จะประกอบไปด้วย การสื่อความที่ดี (Communication) และการบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management)

จากลักษณะที่เกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ดังกล่าวมาแล้วพอจะสรุปได้ว่าเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเกี่ยวกับตนเอง เช่น การรับรู้อารมณ์ของตนเอง จัดการกับอารมณ์ตนเอง และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ส่วนที่สองเกี่ยวกับบุคคลอื่น เช่น การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม เป็นต้น และในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาลักษณะเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ตามแนวของดาเนียล โกลแมน เพราะโกลแมนมีแนวคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนำเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์เข้ามาใช้ในการศึกษา

การวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์

การวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ได้แบ่งออกเป็นกลุ่มตามแนวคิดของนักทฤษฎีแต่ละกลุ่ม โดยเสนอลักษณะการวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ตามกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้

ซาโลเวย์ และคณะ (Salovey, et.al. 1995) การวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ตามแนวการวัดความสามารถของกลุ่มซาโลเวย์และคณะได้สำรวจเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์โดยใช้มาตราวัดอารมณ์ (Trait Meta-Mood Scale TMMS) มาตรานี้เป็นการวัดความแตกต่างระหว่างบุคคลในความสามารถที่จะสะท้อนอารมณ์ และการจัดการกับอารมณ์ มีดัชนีชี้บ่งระดับความเอาใจใส่ที่บุคคลมีต่ออารมณ์ความรู้สึก ความชัดเจนของประสบการณ์ความรู้สึกและความเชื่อการยุติสภาวะอารมณ์ที่ไม่ดีหรือคงอารมณ์ที่ดี ซึ่งดัชนีชี้บ่งจากมาตรานี้ ซาโลเวย์และคณะได้อธิบายว่าเป็นความสามารถ (Competencies) หลายอย่างที่มีอยู่ภายในโครงสร้างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ ซาโลเวย์และคณะเชื่อว่ามาตราวัดอารมณ์เป็นการนิยามเชิงปฏิบัติการของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ นั่นคือความใส่ใจ ความชัดเจน และการปรับอารมณ์ความรู้สึกเป็นพื้นฐานของมิติการจัดระบบตัวเองทางเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ มาตรานี้เป็นมาตราให้ผู้ตอบรายงานตนเอง เป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จาก 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึง 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเมเยอร์และคณะเชื่อว่าแบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดโครงสร้างของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ล่าสุดนี้ เป็นการวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ที่แท้จริง ประกอบด้วยงานด้านความสามารถที่ให้ผู้ตอบทำทั้งหมด 12 งานจากแบบทดสอบ 4 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบการระบุนามธรรม เป็นการวัดการรับรู้ทางอารมณ์ ประกอบไปด้วยงานที่ให้ผู้ตอบระบุนามธรรมคนที่ปรากฏในภาพ การออกแบบ เสียงดนตรี และงานที่เสนอสถานการณ์ทางอารมณ์เพื่อให้ผู้ตอบระบุว่าบุคคลในสถานการณ์นั้นมีความรู้สึกอย่างไร

ตัวอย่างแบบทดสอบ

- ดูที่หน้าคนและระบุว่าคนที่แสดงหน้าเช่นนั้นมามีอารมณ์อะไรต่อไปนี้อยู่มากแค่ไหน

	ไม่ปรากฏอยู่แน่นอน			ปรากฏอยู่แน่นอน	
โกรธ	1	2	3	4	5
เศร้า	1	2	3	4	5
สุข	1	2	3	4	5
รังเกียจ	1	2	3	4	5
กลัว	1	2	3	4	5
ประหลาดใจ	1	2	3	4	5

2. แบบทดสอบการใช้อารมณ์ เป็นการวัดการเข้าถึงอารมณ์ มีอยู่ 2 ส่วน ได้แก่ การวัดผู้ตอบ สามารถสร้างความรู้สึกที่แตกต่างกันได้ดีแค่ไหน และการใช้ความรู้สึกเพื่อต่อกระบวนการคิด

ตัวอย่างแบบทดสอบ

- จินตนาการถึงเหตุการณ์ที่ทำให้คุณรู้สึกกังวล จินตนาการถึงเหตุการณ์นี้จนกระทั่งคุณรู้สึกกังวลจริงๆ แล้วบรรยายความรู้สึกของคุณลงในมาตราวัด ดังต่อไปนี้

อบอุ่น	1	2	3	4	5	หนาวเย็น
มืด	1	2	3	4	5	สว่าง
ต่ำ	1	2	3	4	5	สูง
เจิดจ้า	1	2	3	4	5	หม่นหมอง
เร็ว	1	2	3	4	5	ช้า
ที่อ	1	2	3	4	5	คม
พอใจ	1	2	3	4	5	ไม่พอใจ

ดี	1	2	3	4	5	เลว
หวาน	1	2	3	4	5	เปรี้ยว
สดใส	1	2	3	4	5	หดหู่

3. แบบทดสอบความเข้าใจในอารมณ์ เป็นการวัดความสามารถของบุคคลที่จะทราบว่า อารมณ์มีที่มาจากอะไร และอะไรจะเกิดขึ้นถ้าอารมณ์เข้มข้นขึ้น ตลอดจนความสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ที่แตกต่างกัน

ตัวอย่างแบบทดสอบ

- ความเศร้าประกอบด้วยอารมณ์ 2 แบบ อะไรบ้าง ให้เลือก 1 ข้อ

1. ความโกรธ และความประหลาดใจ
2. ความกลัว และความโกรธ
3. ความผิดหวัง และการยอมรับ
4. ความเสียใจ และความร่าเริง

4. แบบทดสอบการจัดระบบอารมณ์ เป็นการวัดความสามารถที่จะจัดการและการควบคุมอารมณ์ของตนเองและบุคคลอื่น ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ ผู้ตอบต้องประเมินประโยชน์ของการกระทำที่เป็นไปได้ในสถานการณ์ทางอารมณ์

ตัวอย่างแบบทดสอบ

- เพื่อนคนหนึ่งโทรศัพท์ถึงคุณ พร้อมกับบอกข่าวดีว่าเขาหางานทำได้แล้ว

คุณจะทำอย่างไร

แสดงความยินดีกับเพื่อนๆ กับข่าวดีนั้น	1	2	3	4	5
เชิญเขามาฉลองด้วยกัน	1	2	3	4	5
พูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับงานใหม่นั้น	1	2	3	4	5
ถามเพื่อนว่าต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง	1	2	3	4	5
หรือเปล่า					

โกลแมน (Goleman. 1995) ได้สร้างแบบทดสอบเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์และพิมพ์เผยแพร่ลงในนิตยสารอีทเน่ รีดเดอร์ มาตราวัด ของโกลแมนประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ แต่ละข้อคำถามผู้ตอบต้องระบุคำตอบที่มีต่อสถานการณ์ที่สมมติขึ้น ซึ่งการตอบในสถานการณ์ที่แตกต่างกันก็จะได้คะแนนที่แตกต่างกัน

ตัวอย่างการวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของโกลแมน มีดังนี้

- ท่านกำลังอยู่บนเครื่องบิน ทันใดนั้นเครื่องบินก็เผชิญกับสภาพอากาศที่เลวร้าย เครื่องบินมีอาการสั่นไปมา ท่านอยู่ในเหตุการณ์นั้น ท่านจะอย่างไร

- ก. อ่านนิตยสารหรือดูภาพยนตร์ต่อไป สนใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย
- ข. เริ่มระวังตัวและเตรียมพร้อมกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน อ่านคำแนะนำจากคู่มือในการณีเกิดเหตุฉุกเฉิน และคอยสังเกตดูพนักงานต้อนรับ
- ค. ทำตามข้อ ก. และข้อ ข. บ้างบางอย่าง
- ง. ไม่แน่ใจ ไม่เคยสังเกต

คูเปอร์และชาวาฟ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542 : 97-99 ; อ้างอิงจาก Cooper & Sawaf. 1997) ได้สร้างแบบทดสอบการประมาณเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ (Mapping Your Emotional Intelligence : EQ MAP) เพื่อวัดทักษะด้านเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ของผู้บริหาร มี 5 หมวด วัด 21 ด้าน จำนวน 259 ข้อ โดยให้คิดทบทวนเหตุการณ์ในรอบระยะเวลาที่ผ่านมาว่าคิดรู้สึกอย่างไร แล้วให้ตอบว่าเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับใด 4 ช่วงค่า แบบทดสอบการประมาณเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ (EQ MAP) นี้มีความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) แต่ยังขาดหลักฐานยืนยันถึงคุณภาพ การแปลผล การประเมิน หรือค่าของคะแนนที่ได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ฉันยอมรับความรู้สึกของตนเอง
- เมื่อฉันเดินเข้าไปในห้อง ฉันสามารถรับรู้ได้ว่ากลุ่มเพื่อนไม่พอใจฉัน
- ฉันมักจะทำตามความเชื่อและค่านิยมของตนเอง
- ฉันสามารถอ่านอารมณ์ของผู้อื่นจากการแสดงออกของเขา
- ฉันไม่เคยพูดโกหก

ครอส (Cross. 1999 : Online) ได้สร้างข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ เสมอ โดยปกติ บางครั้ง นานๆ ครั้ง และไม่เคยเลย เพื่อใช้ทดสอบเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์โดยอาศัยกรอบแนวคิดของโกลแมน ดังตัวอย่างข้อความการวัดดังนี้

- ฉันสามารถรับรู้ความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นแม้ว่าความรู้สึกนั้นๆ จะละเอียดอ่อนเพียงใด
- เวลาฉันโกรธ ฉันจะพยายามควบคุมอารมณ์โกรธนั้นไว้ ไม่แสดงออกมา
- ฉันสามารถรอในสิ่งที่ฉันปรารถนาได้
- การที่ฉันสามารถรับรู้ความรู้สึกของคนอื่นได้โดยที่เขาไม่ต้องมาบอกฉันว่าเขารู้สึกอย่างไร
- ฉันสามารถรับรู้ได้ว่าเพื่อนๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไรโดยที่เขาไม่ต้องบอก

ชริงค์ (Shrink. 1999 : Online) ได้สร้างแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ (Emotional Intelligence Test) มีจำนวน 70 ข้อ ที่ประเมินด้านต่างๆ ของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ โดยให้ผู้ตอบรายงานตามความเป็นจริงในสิ่งที่ตนเองคิด ดังนี้

- เมื่อฉันรู้สึกผิดหวัง ฉันไม่รู้ว่าจะอะไรหรือใครคือสาเหตุ

() บ่อยที่สุด

() บ่อย

() บางครั้ง

() นานๆ ครั้ง

() ไม่เคยเลย

วีระวัฒน์ บันนิตมัย (2542 : 85-94) ได้สรุปแนวทางในการวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ไว้ดังนี้

1. การประเมินด้านแรงจูงใจภายในบุคคล (Intrapersonal Motivation) เพื่อประเมินแรงจูงใจที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เกิดความรู้สึก หรือภาวะอารมณ์เช่นนั้น แรงบันดาลใจ ให้แสดงออกโดยอาจจะมีสิ่งเร้ากระตุ้นความรู้สึกนึกคิด เช่น การให้เขียนความเรียง (Essay Test) การตอบข้อความให้สมบูรณ์ การเขียนบันทึกประจำวัน การให้เล่าเหตุการณ์ที่พึงใจหรือที่เคยประสบมา โดยให้เขียนเล่าถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่ทำให้เกิดความรู้สึก 3 ประการ ได้แก่ ดีใจ โส่งใจ และเสียใจ ทั้งนี้ผู้ประเมินต้องระมัดระวังในการกำหนดคำตอบที่ถูกต้องให้แก่ความรู้สึกนึกคิดประสบการณ์ต่างๆ การประเมินเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้วยแนวทางนี้จำเป็นต้องใช้ผู้ประเมินที่มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมศาสตร์ และด้านเชาว์ปัญญาทางอารมณ์เป็นอย่างดี

2. การใช้เทคนิคเหตุการณ์สำคัญ (The Critical Incident Technique) หรือกรณีเหตุการณ์ (Incident Cases) เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมในเชิงคุณภาพ โดยให้ผู้เล่าบรรยายหรือเขียนเล่าถึงเหตุการณ์ที่บ่งชี้ถึงการคิด รู้สึก และการแสดงออกที่เกี่ยวกับเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ในระดับต่างๆ แล้วให้เลือกเรียงลำดับพฤติกรรมที่ผู้ตอบเคยปฏิบัติหรือมีความตั้งใจจะปฏิบัติเพื่อนำคะแนนมาประมวลสรุปอ้างอิงถึงระดับเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ของผู้ตอบ การสร้างแบบประเมินโดยใช้กรณีเหตุการณ์ที่ถือเป็นตัวแทนที่ดีของเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ เมื่อเล่าสถานการณ์นำแล้วโจทย์ก็จะตั้งคำถามผู้ตอบว่า ในสถานการณ์นั้นผู้ตอบจะทำอย่างไร โดยมีตัวเลือกในระดับความเป็นไปได้ต่างกัน ข้อดีของวิธีนี้คือมุ่งให้กรอบที่เป็นแนวทางเดียวกันกับผู้ตอบทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน สามารถใช้ได้กับหลายเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการคัดเลือก การจัดวางบุคคลให้เหมาะสมกับตำแหน่ง เพื่อการสอน การพัฒนาบุคคล ข้อเสียคือยังเป็นการประเมินเชาว์ปัญญาทางอารมณ์จากการรายงานตัวเองว่าตั้งใจจะทำอะไร อาจมีการบิดเบือน สร้างภาพตนเองขึ้นมา ขาดความสมจริง

เชิงสถานการณ์ประจำวันที่แสดงออกมา ในบางกรณีเหตุการณ์ที่สร้างขึ้นอาจมีความลำเอียง เนื่องด้วยมาตรฐานทางวัฒนธรรมเฉพาะวัย สภาพสังคมก็เป็นได้ และเกณฑ์การให้คะแนน คำเฉลยของตัวเลือกแต่ละข้ออาจไม่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งมีผลต่อระดับคะแนนของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการกำหนดเหตุการณ์ขึ้นให้มีความสมจริง ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เป็นสิ่งจริง เพื่อกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึก และภาวะอารมณ์ต่างๆ ของตนออกมา โดยมีอาจเสแสร้งหรือแกล้งปฏิบัติได้ สถานการณ์จำลองนี้อาจมีการกำหนดระดับความยาก หรือบทบาทให้แก่ผู้ปฏิบัติด้วย ข้อดีของสถานการณ์จำลอง คือเป็นการกระตุ้นหรือตั้งพฤติกรรมภาวะอารมณ์ของผู้รับการทดสอบ ขณะเดียวกันก็เป็นการเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความเป็นตนตามธรรมชาติออกมา ส่วนข้อเสีย คือใช้เวลาในการศึกษา สร้างนานและใช้ค่าใช้จ่ายสูง ต้องอาศัยผู้สร้างที่มีความรอบรู้ทางการวัดการประเมินพฤติกรรม และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของเฉลย และสามารถให้ทดสอบในกลุ่มเล็กที่ละ 3-5 คน หรือเป็นรายบุคคลเท่านั้น

4. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่น ให้อิสระแก่ผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ เป็นฝ่ายริเริ่มการสนทนาในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ทั้งในด้านความสำเร็จและความล้มเหลว ความเสียใจ เป้าหมายของการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพฤติกรรมในแง่มุมต่างๆ ของผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ว่า ในสถานการณ์ต่างๆ เขาได้แสดงพฤติกรรม อารมณ์ และมีความรู้สึกใดบ้าง สาเหตุใดที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการเรียน การทำงานและชีวิตของเขา

5. การให้รายงานตนเอง (Self-Report) การวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้วยวิธีนี้เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากสร้างง่าย มีฐานของการเปรียบเทียบศึกษา พัฒนาในแนวทางที่มีการทำกันอยู่แล้วและใช้ได้กับผู้เข้ารับการทดสอบเป็นจำนวนมากง่ายต่อการดำเนินการและแปลผล การทดสอบเหล่านี้พึงกระทำด้วยความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในส่วนของผู้ใช้และผู้เข้ารับการทดสอบ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์โดยยึดตามแนวของดาเนียล โกลแมน เพราะโกลแมนมีแนวคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการศึกษา EQ ว่า มีความสำคัญมากต่อการเป็นผู้นำ ประกอบกับองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความครอบคลุม โดยผู้วิจัยได้ปรับแบบทดสอบทั้ง 5 ด้าน เป็นแบบมาตราประเมินค่า 4 ระดับ (3 2 1 0)

ความสำคัญของเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำ

เชาว์ปัญญาทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล สิ่งหนึ่งก็คือความสามารถทางอารมณ์ของผู้นำ ความเข้าใจในการเป็นผู้นำ โดยทั่วไปผู้นำจะมีความมั่นคง

ในอารมณ์ ดังเช่น ประชุม โพธิกุล (2543 : 28) ให้ความเห็นว่า คนที่จะขึ้นสู่ตำแหน่งสูงต้องมี เชาวนปัญญาทางอารมณ์ที่ดี คนที่มีเชาวนปัญญาทางอารมณ์ดีจะสามารถรับฟังความเห็นของผู้อื่น ใช้อิทธิพลเพื่อสร้างความร่วมใจร่วมใจ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำงานร่วมกัน ในการทำงานยุคปัจจุบันชีวิตในองค์กรมีความซับซ้อน ต้องการความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ต้องร่วมมือกันทำงาน เพราะเป็นยุคแห่งการแข่งขันสูง ในสำนักงานต้องเน้นความยืดหยุ่น ทำงานเป็นทีม ซึ่งเชาวนปัญญาทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นผู้นำดังนี้ (ประชุม โพธิกุล. 2543 : 13)

1. การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Self - Awareness) เป็นพื้นฐานสำหรับองค์ประกอบอื่นๆ ทำให้เราตระหนักรู้สึกอย่างไร รู้อารมณ์ของตนเอง ผู้นำที่สามารถรับรู้อารมณ์สามารถที่จะมีการตอบสนองที่ดี และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ผู้นำที่มีความตระหนักรู้สูงจะมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจยอมรับธุรกิจหรือทบทวนความรับผิดชอบในการทำงาน ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นในความรู้สึกของตนเอง

2. การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Self - Regulation) เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่ง ซึ่งหมายความว่า ผู้นำสามารถรักษาดุลยภาพอารมณ์ของตน เช่น ความกังวล วิตกกังวล หรือโกรธ ผู้นำที่สามารถจัดการกับอารมณ์ได้จะปฏิบัติตัวได้ดีกว่า เพราะเขาสามารถคิด ได้ชัดเจน การจัดการกับอารมณ์มิได้หมายถึงการกดอารมณ์ไว้หรือปฏิเสธอารมณ์ แต่เป็นการทำความเข้าใจ และใช้ความเข้าใจจัดการสถานการณ์ได้อย่างสร้างสรรค์ ผู้นำที่มีคุณลักษณะนี้จะยอมรับอารมณ์และความรู้สึก คิดถึงผลที่จะเกิดขึ้น และเลือกวิธีการปฏิบัติ

3. การจูงใจตนเอง (Motivation) เป็นความสามารถที่เต็มไปด้วยความหวังและมองโลกในแง่ดีทั้งๆ ที่มีอุปสรรคขัดขวางความก้าวหน้า ผู้นำที่มีคุณลักษณะนี้จะไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ และสามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายระยะยาวในชีวิตหรือธุรกิจได้

4. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) การเอาใจเราไปใส่ใจเขา เอาใจเขามาใส่ใจเรา คนส่วนมากไม่ได้บอกความรู้สึกของเขาด้วยคำพูด แต่มักจะออกมาทางน้ำเสียง ภาษาท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า ผู้นำที่มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งสร้างจากการตระหนักรู้ในตนเองและการปรับอารมณ์ของตนเองนั้น จะสามารถอ่านและทำความเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นได้ง่าย

5. การมีทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นองค์ประกอบสุดท้ายของเชาวนปัญญาทางอารมณ์ ซึ่งเป็นความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น สร้างสัมพันธภาพที่ดี ตอบสนองอารมณ์ของผู้อื่น นำผู้อื่น ผู้นำจะใช้ทักษะทางสังคมเพื่อทำความเข้าใจในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการข้อขัดข้อง บริหารความขัดแย้ง สร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ ทำงานเป็นทีม ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่ม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เชาวนปัญญาทางอารมณ์เป็นทักษะเฉพาะตัวที่ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงาน ครอบครัว และชีวิตส่วนตัว ผู้นำที่มีเชาวนปัญญาทางอารมณ์ดี จึงเป็นผู้ที่เข้าใจความรู้สึกทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่น จุดด้อยเกี่ยวกับ

อารมณ์ของตนเอง รู้จักควบคุมจัดการ แสดงออกทางอารมณ์และชีวิตได้อย่างเหมาะสม ทำให้บุคลากรในองค์กรมีสัมพันธภาพที่ดี เป็นผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และด้วยเหตุนี้ชาวนักปญญาทางอารมณ์จึงกลายเป็นหลักการเพื่อความเป็นเลิศของผู้นำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ มีดังนี้

ครัมโบลท์ (Krubolt. 1957 : 307-314) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตรกับลักษณะความเป็นผู้นำ พบว่า ลักษณะความเป็นผู้นำกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถทั่วไป และคะแนนจากการสอบวิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเป็นผู้นำกับความสามารถทางวิชาการ และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผู้ที่มีความสำเร็จในวิชาการและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูงมีความโน้มเอียงที่จะเป็นผู้นำได้มากกว่าผู้ที่มิคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ เพราะกลุ่มที่เรียนเก่งจะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าและเข้าสังคมได้ดีกว่า

ทอแรนซ์ (Torrance. 1962 : 123-124) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ พบว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะมีความสามารถด้านความเป็นผู้นำเพิ่มขึ้นตามลำดับชั้นเรียน เป็นการแสดงให้เห็นชัดเจนไม่ว่าจะทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่นักเรียนมีบุคลิกภาพต่างๆ กัน คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีบุคลิกภาพเฉพาะบางประการ ผลการวิจัยที่ได้ย่อมสอดคล้องกัน คือ ยังอยู่ในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้นเด็กก็จะมีลักษณะความเป็นผู้นำสูงขึ้นตามลำดับด้วย

คินสลิงเกอร์ (Kinslinger. 1967 : 4155-B) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความสนใจ การยอมรับตนเอง และชีวประวัติ โดยใช้ตัวแปรทั้งสามนี้เป็นตัวทำนาย และความเป็นผู้นำเป็นตัวเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำของสโมสรในมหาวิทยาลัยที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแล้วให้ทำแบบวัด 3 ฉบับ คือ แบบวัดความสนใจ (Strong Vocational Interest Blank) แบบวัดการยอมรับตนเอง และแบบสอบถามชีวประวัติ พบว่า ตัวทำนายทั้งสามมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกับตัวเกณฑ์สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ความเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสนใจ การยอมรับตนเอง และชีวประวัติอย่างน่าเชื่อถือได้

เมเยอร์ และคณะ (Mayer, et.al. 1990 : 772-781) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากการอ่านอารมณ์จากภาพ (ภาพใบหน้าแสดงสภาวะอารมณ์ต่างๆ ภาพสีต่างๆ และภาพศิลปะ) กับคะแนนจากแบบทดสอบที่ใช้เป็นเกณฑ์ (แบบวัดความเข้าใจผู้อื่น แบบทดสอบ

การแสดงอารมณ์ แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพของไอแซกส์) พบว่า การอ่านอารมณ์จากภาพ มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีความสัมพันธ์กับแบบทดสอบการแสดงอารมณ์ และแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพของไอแซกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ครินสกี (Krinsky. 1996 : Abstract) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมอารมณ์ แรงกระตุ้นความสำเร็จในชีวิต และความก้าวร้าวของเด็กที่มีบิดา-มารดาติดยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 6-12 ปี เชื้อสายแอฟริกัน อเมริกัน ที่บิดา-มารดาใช้สารเสพติด จำนวน 50 คน พบว่าการควบคุมอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงกระตุ้นความสำเร็จในชีวิต บิดา-มารดาที่มีนิสัยก้าวร้าวจะส่งผลให้บุตรมีความก้าวร้าว โดยแสดงบุคลิกลักษณะถึงความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้น้อยกว่าเด็กปกติทั่วไปรวมทั้งจะควบคุมความก้าวร้าวได้ยากกว่าด้วย

ซูทาร์โซ และคณะ (Sutarso, et.al. 1996 : Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และเกรดเฉลี่ยที่มีต่อเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ โดยใช้แบบสำรวจเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ (Emotional Intelligence Inventory) กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับอาชีวศึกษาจำนวน 138 คน จากการศึกษพบว่า เพศมีผลต่อเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพศหญิงมีคะแนนด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและการรับรู้ตนเองสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีความแตกต่างระหว่างเพศต่อองค์ประกอบด้านการจัดการกับอารมณ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลของเกรดเฉลี่ยที่มีต่อเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ทั้งสามองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมนฮาร์ท (Menhart. 1998 : Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ที่มีต่อคะแนนการสัมภาษณ์เข้าทำงาน โดยใช้องค์ประกอบของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 4 ประการ คือ ความเห็นอกเห็นใจ การจัดการและควบคุมอารมณ์ การรอคอยผลเลิศ และการสร้างความประทับใจ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี 116 คน โดยสร้างสถานการณ์ให้เหมือนกับการสัมภาษณ์เข้าทำงาน ผลการศึกษพบว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการสัมภาษณ์เข้าทำงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ มีดังนี้

พรรณี เดชกำแหง (2515 : 78-79) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความวิตกกังวล และพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำของนักเรียน ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 พบว่า พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำของนักเรียน กับความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ที่มีพฤติกรรม

ด้านความเป็นผู้นำสูงและต่ำมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำสูงนั้นไม่ได้มีความคิดสร้างสรรค์ออกมาเด่นชัด

สุจินต์ ปรีชาสามารถ (2515 : 81-83) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนที่ประพฤติก้อยตามและขัดกับสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ประพฤติก้อยตามสังคมมีความสัมพันธ์ทางตรงกับลักษณะความเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมพงษ์ รุจิวรรณ (2516 : 49-55) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความเป็นผู้นำ ความตั้งใจเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 417 คน โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามวัดทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ แบบสอบถามวัดพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ แบบสอบถามวัดความตั้งใจเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำและความตั้งใจเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ และพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ พฤติกรรมความเป็นผู้นำ และความตั้งใจเรียนมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จรรยา งามญาติ (2519 : 57-60) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับบรรยากาศองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง 19 โรงเรียน จำนวน 444 คน แยกเป็นผู้บริหาร 19 คน ครู 425 คน เครื่องมือที่ใช้มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามลักษณะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ และแบบสอบถามวัดบรรยากาศโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะผู้นำของอาจารย์ใหญ่ 3 แบบ มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศโรงเรียนทั้งแปดมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และลักษณะผู้นำของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแบบประชาธิปไตย แต่ถ้าแยกออกเป็นกลุ่มตามลักษณะผู้นำจะพบว่า โรงเรียนที่ผู้นำเป็นแบบประชาธิปไตยบรรยากาศโรงเรียนจะเป็นแบบแจ่มใส โรงเรียนที่ผู้นำเป็นแบบเสรีนิยมบรรยากาศโรงเรียนจะเป็นแบบเข้มเขารอบโรงเรียนที่ผู้นำเป็นแบบอัตตนิยมบรรยากาศโรงเรียนจะเป็นแบบรวบอำนาจ

ดำรง ศิริเจริญ (2519 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ลักษณะความเป็นผู้นำ และความเชื่อที่ขาดหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 275 คน โดยใช้แบบทดสอบจำนวน 2 ฉบับ คือ แบบทดสอบ

ความคิดสร้างสรรค์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และใช้แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดลักษณะความเป็นผู้นำ และแบบสอบถามวัดความเชื่อที่ขาดหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ ลักษณะความเป็นผู้นำ และความเชื่อที่ขาดหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมบุรณ์ ทองคิลปี (2519 : 48-50) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นผู้นำของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เขตการศึกษา 8 จำนวน 452 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบทดสอบวัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน แบ่งเป็น 3 ฉบับ คือ แบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย แบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย และแบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย แบบทดสอบวัดความเป็นผู้นำ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูต่างกันมีความเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เกษม สุริยภักดิ์ (2524 : 30-32) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพกลไกกับลักษณะความเป็นผู้นำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชายชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 60 คน โดยใช้แบบทดสอบสมรรถภาพกลไกของมหาวิทยาลัยอินเดียนา และใช้แบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำของอุดม ส้าอังก์กุล พบว่า สมรรถภาพกลไกมีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิษวัน วรานุสาสน์ (2528 : 96-99) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพสมองด้านการรู้จักและเข้าใจพฤติกรรมตามทฤษฎีโครงสร้างทางสมองของกิลฟอร์ดกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2527 จำนวน 595 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบทดสอบวัดสมรรถภาพสมองด้านการรู้จักและเข้าใจพฤติกรรมในผลการคิดแบบหน่วย แบบจำพวก แบบความสัมพันธ์ แบบระบบ แบบการแปลงรูป และแบบการประยุกต์ ผลการศึกษาพบว่า สมรรถภาพสมองด้านการรู้จักและเข้าใจพฤติกรรมตามทฤษฎีโครงสร้างทางสมองของกิลฟอร์ดแต่ละฉบับมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บัณฑิต แท่นพิทักษ์ (2540 : 186-193) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ อำนาจ ความศรัทธา และความพึงพอใจในงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 97 โรงเรียน แบ่งเป็น

ผู้บริหาร 97 คน และครู 679 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมี 2 ส่วน คือ (1) ส่วนของผู้บริหารมี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามชีวิตสังคม และแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหาร (2) ส่วนของครูมี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามชีวิตสังคม และแบบสอบถามการใช้อำนาจของผู้บริหาร ผลการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจในงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก ครูที่มีชีวิตสังคมแตกต่างกันด้านประสบการณ์ในการทำงานและระดับเงินเดือนมีความพึงพอใจในงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนครูที่มีชีวิตสังคมแตกต่างกันด้านอายุ วุฒิการศึกษา และที่ตั้งของโรงเรียนมีความพึงพอใจในงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การใช้อำนาจของผู้บริหาร ความศรัทธาของครู และความพึงพอใจในงานของครูมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประชัน จันท์สุข (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พบว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน (การรู้อารมณ์ตน การบริหารอารมณ์ การสร้างแรงจูงใจ การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น และการคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพ) แต่ละด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชแต่ละทักษะทั้ง 3 ทักษะ (การสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด การทำกลุ่มบำบัด และการสอนสุขศึกษา) และโดยรวมทุกทักษะ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า งานวิจัยด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นผู้นำนั้นที่ผ่านมามีการศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำกับความคิดสร้างสรรค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความวิตกกังวล บรรยากาศองค์การของโรงเรียน ทศนคติทางวิทยาศาสตร์ ความตั้งใจเรียน ความเกรงใจ สมรรถภาพพลไก ความเชื่อที่ขาดหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน การใช้อำนาจ ความศรัทธา ความพึงพอใจในงานของครู และสมรรถภาพสมอง ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์นั้นยังมิได้ศึกษาผู้น้อย โดยมีการศึกษาเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับลักษณะความเป็นผู้นำเพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างเสริมและพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำให้นักเรียนเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 116 โรงเรียน 1,204 ห้องเรียน นักเรียน 49,836 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 11 โรงเรียน 102 ห้องเรียน มีนักเรียน 480 คน ซึ่งเชื่อมั่นได้ 95% โดยเทียบจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน (ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 297 อ้างอิงจาก Yamane. 1967) แล้วเลือกมาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียนตามขนาดโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) มีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) โดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มี 51 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ มี 40 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดกลาง มี 23 โรงเรียน สุ่มโรงเรียนมา 10% ของแต่ละขนาด ได้โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ใหญ่ และกลาง จำนวน 5, 4 และ 2 โรงเรียนตามลำดับ

ขั้นที่ 2 สุ่มห้องเรียนจากขั้นที่ 1 มา 10% โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้ห้องเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ใหญ่ และกลาง จำนวน 6, 4 และ 2 ห้องเรียนตามลำดับ จำนวนนักเรียน 480 คน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (ห้องเรียน)
ขนาดใหญ่พิเศษ	1. โยธินบูรณะ	90 (2)
	2. สามเสนวิทยาลัย	48 (1)
	3. เบญจมราชาลัย	48 (1)
	4. สตรีศรีสุริโยทัย	44 (1)
	5. ศรีอยุธยา	39 (1)
ขนาดใหญ่	1. ประชากรินทร์อุปถัมภ์	41 (1)
	2. ปทุมคงคา	40 (1)
	3. ไตรมิตรวิทยาลัย	39 (1)
	4. กุณนทีรุทธธาราม	37 (1)
ขนาดกลาง	1. มัชฌมวัดเบญจมบพิตร	29 (1)
	2. วัดสระเกศ	25 (1)
รวม	11	480

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้
 - 1.1 ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Self – Awareness) จำนวน 20 ข้อ
 - 1.2 ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Self – Regulation) จำนวน 20 ข้อ
 - 1.3 ด้านการจูงใจตนเอง (Motivation) จำนวน 20 ข้อ
 - 1.4 ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) จำนวน 20 ข้อ
 - 1.5 ด้านการมีทักษะทางสังคม (Social Skill) จำนวน 20 ข้อ
2. แบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ จำนวน 30 ข้อ

วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ และแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ ดังจะได้เสนอขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

จากภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ และลักษณะความเป็นผู้นำ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในสร้างแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์และแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำเพื่อใช้ในการวิจัย

2. ศึกษาทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ และลักษณะความเป็นผู้นำ โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากวารสาร และงานวิจัยต่างๆ

3. เขียนนิตยการสร้างแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์และแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ

4. เขียนข้อความวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ และลักษณะความเป็นผู้นำตามนิตยการพฤติกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 สร้างแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (3 2 1 0) ด้านละ 40 ข้อ รวมทั้งฉบับ 200 ข้อ

4.2 สร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (3 2 1 0) จำนวน 60 ข้อ

5. ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ประเมินแบบทดสอบโดยพิจารณาข้อความแต่ละข้อ ซึ่งแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 และแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ไว้ ดังนี้

5.1 เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 คัดเลือกไว้ 37 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

5.2 เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 คัดเลือกไว้ 40 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

5.3 เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเอง จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 คัดเลือกไว้ 40 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

5.4 เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 คัดเลือกไว้ 40 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

5.5 เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการมีทักษะทางสังคม จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 คัดเลือกไว้ 40 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

5.6 ลักษณะความเป็นผู้นำ จำนวน 60 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 คัดเลือกไว้ 51 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

6. นำแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ และแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำที่ได้จากข้อ 5 ซึ่งตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจโดยผู้เชี่ยวชาญ

แล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนวัดราชบพิธ จำนวน 200 คน แล้วนำผลการสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้โปรแกรม SPSS หาค่า t -test ใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่ค่าอำนาจจำแนก (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 แล้วคัดเลือกข้อความของแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ไว้ 100 ข้อ และแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำไว้ 30 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก (t) ดังนี้

6.1 เชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง จำนวน 37 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง -.416 ถึง 6.355 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 2.369 ถึง 6.355

6.2 เชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง .000 ถึง 6.215 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 2.403 ถึง 6.215

6.3 เชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเอง จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง -.996 ถึง 8.265 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 4.676 ถึง 8.265

6.4 เชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง -.652 ถึง 8.904 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 4.371 ถึง 8.904

6.5 เชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการมีทักษะทางสังคม จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง -.422 ถึง 6.222 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 3.034 ถึง 6.222

6.6 ลักษณะความเป็นผู้นำ จำนวน 51 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง -8.392 ถึง 16.050 คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 9.072 ถึง 16.050

7. นำแบบทดสอบที่ได้จากข้อ 6 ไปทดสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนโรงเรียนพุทธจักรวิทยา จำนวน 200 คน แล้วนำผลการสอบมาตรวจให้คะแนน และคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร α - Coefficient ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

7.1 แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .58

7.2 แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

7.3 แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80

7.4 แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .73

7.5 แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการมีทักษะทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .72

7.6 แบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

8. จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มแบบทดสอบ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของแบบทดสอบ

1. แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ ดังตัวอย่างดังนี้

คำชี้แจง : ให้พิจารณาข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน โดยกำหนดให้

- 3 แทน ตรงกับความจริงทุกครั้ง
- 2 แทน ตรงกับความจริงเป็นส่วนใหญ่
- 1 แทน ค่อนข้างจริง
- 0 แทน ไม่จริง

ด้าน	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง			
		3	2	1	0
การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง	0) ข้าพเจ้ารู้ว่าตัวเองมักจะมีอารมณ์เช่นไร				
	00) ข้าพเจ้าสามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้				
การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง	0) ข้าพเจ้ารับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มในขณะทำงาน				
	00) ข้าพเจ้าใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาเสมอ				

ด้าน	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง			
		3	2	1	0
การจูงใจตนเอง	0) ข้าพเจ้าไม่เคยย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น				
	00) ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการบ้านที่ยากเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ				
การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	0) ข้าพเจ้ารับรู้ได้ว่าเพื่อนรู้สึกอย่างไรกับข้าพเจ้า				
	00) ข้าพเจ้าบอกได้ว่าเพื่อนมีความรู้สึกอย่างไรขณะที่โต้ตอบกัน				
การมีทักษะทางสังคม	0) ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี				
	00) เพื่อนๆ ยอมรับการตัดสินใจของข้าพเจ้า				

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย

เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 2.50	แปลว่า	มีเชาว์ปัญญาทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าเท่ากับ 1.50 – 2.49	แปลว่า	มีเชาว์ปัญญาทางอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าเท่ากับ 0.50 – 1.49	แปลว่า	มีเชาว์ปัญญาทางอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าเท่ากับ 0 – 0.49	แปลว่า	มีเชาว์ปัญญาทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าเท่ากับ 0	แปลว่า	ไม่มีเชาว์ปัญญาทางอารมณ์

2. แบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ ดังตัวอย่างดังนี้

คำชี้แจง : ให้พิจารณาข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับพฤติกรรมของท่าน โดยกำหนดให้

- 3 แทน มีพฤติกรรมตรงตามข้อความทุกครั้ง
- 2 แทน มีพฤติกรรมตรงตามข้อความเป็นส่วนใหญ่
- 1 แทน มีพฤติกรรมตรงตามข้อความเป็นบางครั้ง
- 0 แทน ไม่มีพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น

ข้อความ	ระดับพฤติกรรม			
	3	2	1	0
0) เมื่อข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็น เพื่อนๆ มักจะคล้อยตามความเห็นของข้าพเจ้า				
00) เมื่อแบ่งกลุ่มทำรายงาน ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนไปนำเสนอรายงานที่หน้าห้องเสมอ				

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย		
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 2.50	แปลว่า	มีลักษณะความเป็นผู้นำอยู่ในระดับสูง
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าเท่ากับ 1.50 – 2.49	แปลว่า	มีลักษณะความเป็นผู้นำอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าเท่ากับ 0.50 – 1.49	แปลว่า	มีลักษณะความเป็นผู้นำอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าเท่ากับ 0 – 0.49	แปลว่า	มีลักษณะความเป็นผู้นำอยู่ในระดับต่ำ
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมีค่าเท่ากับ 0	แปลว่า	ไม่มีลักษณะความเป็นผู้นำ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และนัดหมายวัน เวลา เพื่อนำแบบทดสอบไปทดสอบ
2. จัดเตรียมข้อสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ 2545
3. ชี้แจงให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ และขอความร่วมมือในการสอบ โดยที่นักเรียนแต่ละคนจะต้องทำทั้งแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ และแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ ในเวลา 1 ชั่วโมง 10 นาที
4. นำผลมาตรวจให้คะแนน และบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ
 - 1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยใช้สูตรของโรวินีลลีและแฮมเบลตัน ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 248)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง มีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
 $\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 215-217)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบในกลุ่มต่ำ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation ; S)

2.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในโดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 85-88) ดังนี้

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum xy$	แทน	ผลรวมของผลคูณของ X กับ Y ทุกคู่
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม

2.3 ทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการทดสอบค่า t-test (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2537 : 317-318)

$$t = r \frac{\sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r^2}}, df = N-2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าจากการแจกแจง t-distribution
	r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนในกลุ่ม

2.4 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณโดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 75)

$$R_{y,1,2,3,\dots,n} = \sqrt{\beta_1 r_{1y} + \beta_2 r_{2y} + \beta_3 r_{3y} + \dots + \beta_n r_{ny}}$$

เมื่อ $R_{y,1,2,3,\dots,n}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง n

$\beta_{1,2,3,\dots,n}$ แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง n ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$r_{1y,2y,3y,\dots,ny}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง n กับตัวแปรตาม y

2.5 การทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur 1973 : 57)

$$F = \frac{R^2 / k}{(1 - R^2) / (n - k - 1)}$$

เมื่อ F แทน ค่าจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)

R^2 แทน ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง

n แทน จำนวนข้อมูล

k แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

2.6 หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta-Weight) โดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 61)

$$b_i = \frac{S_i}{S_y} \beta$$

เมื่อ b_i แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปคะแนนดิบ

β แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปคะแนนมาตรฐาน

S_i แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรอิสระที่ i

S_y แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม

2.7 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย โดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 119)

$$t_j = \frac{b_j}{SE_{b_j}}$$

- เมื่อ t_j แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติการแจกแจงแบบ t
 b_j แทน สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ (ตัวแปรอิสระ) ตัวที่ j
 ที่ต้องการทดสอบนัยสำคัญ
 SE_{b_j} แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X_1	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
X_2	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง
X_3	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเอง
X_4	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
X_5	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการมีทักษะทางสังคม
Y	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบ t
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบ F
β	แทน	สัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ความแปรปรวนของสหสัมพันธ์พหุคูณ
n	แทน	จำนวนข้อ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 5 ด้าน และแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 5 ด้าน และลักษณะความเป็นผู้นำ
3. ค่าน้ำหนักความสำคัญของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วนตามแผนการวิจัยที่ได้กำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ปรากฏผลดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 5 ด้าน และลักษณะความเป็นผู้นำ โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 480 คน และนำมาวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ 5 ด้าน และลักษณะความเป็นผู้นำ

แบบทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S
X_1	3	2.10	0.31
X_2	3	2.00	0.36
X_3	3	2.07	0.38
X_4	3	2.10	0.34
X_5	3	2.29	0.39
Y	3	2.40	0.84

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยรายข้อของแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าอยู่ระหว่าง 2.00 ถึง 2.29 แสดงว่าเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนคะแนนเฉลี่ยรายข้อของแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ มีค่าเท่ากับ 2.40 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะความเป็นผู้นำอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ในแต่ละด้าน และลักษณะความเป็นผู้นำพบว่า มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.31 ถึง 0.84 แสดงว่า แบบทดสอบเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้านกับลักษณะความเป็นผู้นำมีการกระจายต่ำและใกล้เคียงกัน

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้านกับลักษณะความเป็นผู้นำ ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) แล้วทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้สูตรการทดสอบค่าที (t-test) ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ค่าเอฟ (F-test) ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้านกับลักษณะความเป็นผู้นำ

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X ₁	1.000	.288**	.501**	.403**	.452**	.593**
X ₂		1.000	.409**	.658**	.545**	.636**
X ₃			1.000	.470**	.551**	.682**
X ₄				1.000	.594**	.691**
X ₅					1.000	.754**
Y						1.000
R = .878		R ² = .770		F = 318.136		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง .288 ถึง .658 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้านกับลักษณะความเป็นผู้นำมีค่าเท่ากับ 0.593 ถึง 0.754 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้านกับลักษณะความเป็นผู้นำมีค่าเท่ากับ 0.878 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกันระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับลักษณะความเป็นผู้นำมีค่าเท่ากับ 0.770 แสดงว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์มีลักษณะที่วัดร่วมกันกับลักษณะความเป็นผู้นำได้ประมาณ 77%

3. คำนำน้หนักความสำคัญของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การหาคำน้หนักความสำคัญของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำนั้น ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน และคะแนนของแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำมาวิเคราะห์หาคำน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ (b) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักความสำคัญ (SE_b) และทดสอบนัยสำคัญของน้ำหนักความสำคัญ ดังแสดงในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 คำนำน้หนักความสำคัญของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำ

แบบทดสอบ	b	SE_b	t
X_1	.546	.073	7.532**
X_2	.428	.071	6.041**
X_3	.533	.062	8.561**
X_4	.451	.079	5.734**
X_5	.681	.065	10.396**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า คำนำน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการมีทักษะทางสังคม ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำมีค่าอยู่ระหว่าง 0.428 ถึง 0.681 ซึ่งส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษานำหนักความสำคัญของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 โรงเรียน 102 ห้องเรียน นักเรียน 480 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน(Two-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ มี 5 ด้านๆ ละ 20 ข้อ ดังนี้
 - 1.1 ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Self – Awareness) มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.369 ถึง 6.355 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .58
 - 1.2 ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Self – Regulation) มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.403 ถึง 6.215 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78
 - 1.3 ด้านการจูงใจตนเอง (Motivation) มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 4.676 ถึง 8.265 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80
 - 1.4 ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 4.371 ถึง 8.904 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .73
 - 1.5 ด้านการมีทักษะทางสังคม (Social Skill) มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 3.034 ถึง 6.222 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .72

แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ทั้งฉบับมีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.369 ถึง 8.904 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

2. แบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 9.072 ถึง 16.050 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และนัดหมายวัน เวลา เพื่อนำแบบทดสอบไปทดสอบ
2. จัดเตรียมข้อสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ 2545
3. ชี้แจงให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ และขอความร่วมมือในการสอบ โดยที่นักเรียนแต่ละคนจะต้องทำทั้งแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ และแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ ในเวลา 1 ชั่วโมง 10 นาที
4. นำผลการสอบที่ได้มาตรวจให้คะแนน และบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปจัดกระทำข้อมูลต่อไป

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 ถึง 2.29 แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการมีทักษะทางสังคม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะความเป็นผู้นำอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ในแต่ละด้าน และลักษณะความเป็นผู้นำพบว่า มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.31 ถึง 0.84 แสดงว่า แบบทดสอบเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์แต่ละด้านกับลักษณะความเป็นผู้นำมีการกระจายต่ำและใกล้เคียงกัน

2. ค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจงใจตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการมีทักษะทางสังคม กับลักษณะความเป็นผู้นำ มีค่าเท่ากับ 0.878 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความแปรปรวนของสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.770 แสดงว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์มีลักษณะที่วัดรวมกันกับลักษณะความเป็นผู้นำได้ประมาณ 77%

3. คำนำนั้หนักความสำคัญของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจงใจตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการมีทักษะทางสังคม ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำมีค่าตั้งแต่ 0.428 ถึง 0.681 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์กับลักษณะความเป็นผู้นำมีค่าเท่ากับ .878 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สต็อกคิลล์ (Stogdill, 1967 : 91) ที่ว่า ผู้นำจะต้องมีความฉลาด มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถควบคุมสภาพจิตใจให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ และสอดคล้องกับการศึกษาของ คูเปอร์ และซาวาฟ (Cooper & Sawaf, 1997 : 15-17) ที่พบว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์เป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพและโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น และสอดคล้องกับการศึกษาของ สวอน สุทธิเลิศอรุณ (2522 : 150-151) ที่ว่า คุณลักษณะสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการเป็นผู้นำ คือ ความเฉลียวฉลาด การบรรลุวุฒิภาวะทางสังคม การมีแรงจูงใจภายในและแรงขับด้านความสำเร็จ รวมทั้งต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แสดงว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ นอกจากนี้ยังพบว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์มีลักษณะที่วัดรวมกับลักษณะความเป็นผู้นำได้ 77%

2. คำนำนั้หนักความสำคัญของเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน นั้นเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 2 ที่ว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์อย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คินสลิงเกอร์ (Kinslinger, 1967 : 4155-B) ที่พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายลักษณะความเป็นผู้นำได้ คือ ความสนใจ การยอมรับตนเอง และชีวประวัติ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศพร ประเสริฐสุข (2542 : 11) ที่พบว่า

เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน การปรับตัว การปกครองคน และการดำเนินชีวิตคู่ แสดงว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นและด้านการมีทักษะทางสังคม ส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำ ดังนั้น หากพบว่านักเรียนคนใดมีลักษณะความเป็นผู้นำอยู่ในระดับต่ำก็ควรจะมีการสร้างเสริมให้เกิดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะด้านการมีทักษะทางสังคม เพราะจะส่งผลให้เกิดลักษณะความเป็นผู้นำได้สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

2.1 ควรจะมีการสร้างชุดฝึกเพื่อพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำให้กับนักเรียน

2.2 ควรจะได้ทำการวิจัยทำนองเดียวกันนี้ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่นด้วย เพื่อจะได้ทราบว่า การวิจัยที่ทำกับกลุ่มอายุที่แตกต่างกันจะได้ผลเช่นเดียวกันหรือไม่

บรรณานุกรม

- เกษม สุริยภักดิ์. (2524). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพพลไวกับลักษณะความเป็นผู้นำ*.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.(พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยงค์ งามญาติ. (2519). *ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเป็นผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับ
บรรยากาศองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชมภู พิงธรรม. (2526). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเป็นผู้นำระดับชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 3 กรุงเทพมหานคร* ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชุบ กาญจนประภากร. (2508). *หลักมนุษยสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2537). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- ดำรง ศิริเจริญ. (2519). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาวิทยาศาสตร์ ลักษณะความเป็นผู้นำและความเชื่อที่ขาดหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เดโช สวานานนท์. (2510). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์.
- ดิน ปรัชพฤทธิ์ และอิสระ สุวรรณบล. (2514). *ปทานุกรมบริหาร*. โรงพิมพ์สมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2542). "ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา," *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*.
5(1) : 19-35.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2542). *ความฉลาดทางอารมณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มติชน.
- นางพาง ลัมสุวรรณ. (2541). *เลี้ยงลูกถูกวิธีชีวิตเป็นสุข*. กรุงเทพฯ : เมคอินโฟ.
- นันทนา วงษ์อินทร์. (2542, กรกฎาคม – ธันวาคม และ 2543, มกราคม – มิถุนายน).
"การมีความรู้เรื่อง EQ กับการใช้ EQ," *การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา*. 2(3-4) :
20-24.
- นิษวัน วรานุสาสน์. (2528). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพสมองด้านการรู้จักและ
เข้าใจพฤติกรรมตามทฤษฎีโครงสร้างทางสมรรถภาพสมองของกิลฟอร์ดกับบุคลิกภาพ
ความเป็นผู้นำ*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- บัณฑิต แทนพิทักษ์. (2540). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ อำนาจ ความศรัทธา และความพึงพอใจในงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ประชัน จันทรสุข. (2544). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์อารมณ์กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประชุม โพธิกุล. (2543, สิงหาคม – กันยายน). "EQ ผู้นำที่มีความฉลาดทางอารมณ์," *วารสารเพิ่มผลผลิต*. 39(6) : 12-18.
- _____. (2543, ธันวาคม – 2544, มกราคม). "EQ การทำงานด้วยอารมณ์ที่ชาญฉลาด," *วารสารเพื่อการพัฒนา SMEs*. 40(2) : 28.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2527). *ผู้นำและพฤติกรรมการบริหารงาน*. เอกสารประกอบการสอน, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ประดิษฐ์ คุณรัตน์. (2539). *มนุษย์สัมพันธ์ในการบริหารอุตสาหกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์(บางเขน) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปราณี เณลิมนิม. (2541). *ลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษา สังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี เดชกำแหง. (2515). *ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ความวิตกกังวล และพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นปีที่ 1 และ 2*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ไพรัตน์ ไหลไม่ทอง. (2539). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบโครงการ โดยใช้เทคนิคควีซี*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ไพศาล กิจเพชร. (2513, กุมภาพันธ์). "ลักษณะความเป็นผู้นำ," *วารสารพัฒนาชุมชน*. 10(89) : 7-16.
- ปิญญู สาธร. (2519). *หลักการบริหารการศึกษา*. วัฒนาพานิช.
- ยงยุทธ ดลกุล. (2528, มกราคม). "คุณสมบัติที่ผู้นำที่ดีควรมี," *ประชากรศึกษา*. 35(4).
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วิลาสลักษณ์ ชวัลลี. (2542). "การพัฒนาสติปัญญาทางอารมณ์เพื่อความสำเร็จในการทำงาน,"
วารสารพฤติกรรมศาสตร์ 5(1) : 37-52.

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542). *เชาวน์อารมณ์ (EQ) ดัชนีวัดความสุข และความสำเร็จของชีวิต*.
กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เพอร์เน็ท.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2522). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชัยศิริการพิมพ์.

สมบูรณ์ ทองศิลป์. (2519). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้าน
การเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นผู้นำของนักเรียน*.

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สมพงศ์ เกษมสิน. (2517). *สารานุกรมการบริหาร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สมพงษ์ รุจิวรรณ. (2516). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางวิทยาศาสตร์
ความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความเป็นผู้นำ ความตั้งใจเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุนันต์ ปรีชาสามารถ. (2515). *ความคิดสร้างสรรค์ ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำของ
นักเรียนที่ประพฤติคล้อยตามและที่ขัดกับสังคม*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุภาพร พิสิษฐ์พัฒนา. (2543). *การสร้างแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

โสภา ชูพิชัย และอรทัย ชื่นมนุชย์. (2522). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาสนา.

อุทัย หิรัญโต. (2519). *ศิลปศาสตร์ของนักบริหาร*. โอเดียนสโตร์.

BarOn, R. (1997). *Baron emotional quotient inventory: A Measurment of emotional
Intelligence (Technical manual)*. Toronto multiHealth System.

Cooper, R.K. & Sawaf, A. (1997). *Executive EQ Intelligence in leadership and organization*.
New York : Grosset / Put nam.

Cross, J. (1999). *Does your emotional intelligence quotient (EQ) mean more than your IQ?*
<http://www.co.iup.edu/~jacross/eq.html>. /

English, Horance B. and English, Aua Champney. (1958). *A Comprehensive Dictionary of
Psychological and Psychoanalytical Terms*. 1st ed. Lonmans, Green and Co. Ltd.,
London.

Flippo, Edwin B. (1966). *Principles of Personal Management*. Tokyo : Kawakusha Co., Ltd.

Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple*. New York : Basic Books.

- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence why it can matter more than IQ*. New York: Bantam Books.
- _____. (1998 a, November-December). "What makes a leader?," *Harvard Business Review*. 76: 92-102.
- _____. (1998 b). *Working with emotional intelligence*. New York : Bantam Books.
- Halpin, Andrew W. (1966). *Theory and research in Administration*. New York: Macmillan.
- Hodge, Billy J. and Johnson, Herbert J. (1970). *Management and Organization Behavior*. New York, John Willy and Sons.
- Kerlinger, Fred N. and Pedhazur, Elaxer J. (1973). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York: Holt Rinehart and Winston, Inc.
- Kinslinger, H.I. (1967, May). "The Interest, Self Perception and Life History Correlation of Leadership," *Dissertation Abstracts*. 27 : 4155B.
- Koontz, Harold and Cyril O'Donnell. (1967). *Management: A Systems and Cogtignecy Analysis of Managerial Ffunction*. 6th. ed. Tokyo: McGraw-Hill Kogakusha. 1st ed.
- Krinsky, R. (1996). *Children of alcoholics/substance parents : Deley of Gratification, Achievement motivation, and aggression (alcoholism drug abuse)*, Thesis (PH.D.) Adelphi University, The institute of Advanced Psychological Studies.
- Krumbolt, I.D. (1957). "The Relation of Extra Curricular Participation to Leadership Criteria," *Personal Guidance Journal*. 35 : 307-314.
- Mayer, J.D., Dipaolo, M. and Salovey, P. (1990). "Perceiving Affective in Ambiguous Visual Stimuli : A Component of Emotional Intelligence," *Journal of Personality Assessment*. 54 (3&4) : 772-781.
- Menhart, S.F. (1998). Emotional intelligence : An alternative explanation of career success. Development of multicomponintial theory of emotion intelligence and its relationship to interview outcomes (affect). *Dessertation Thesis, Ph.D.(Industrial Psychology)*. University of South Florida.
- Salovey, P. and Mayer, J.D. (1990). "Emotional intelligence," *Imagine, Cognition and Personality*. 9 : 185-211.
- _____. (1994). *Personality and Intelligence*. New York : Cambridge University Press.
- Salovey, P. and Sluyter, D.J. (1997). *Emotional Development and Emotional Intelligence*. New York : Basic Books.
- Salovey, P, et.al (1995). Emotional attention clarity and repair : Exploring emotional intelligence using the trait-mood scale. 125-154. In J.W. Pennebaker (Ed.) *emotional, disclosure, and health*. Washington D.C. American Psychological Association.
- ✓ Shrink, C. (1999). *Emotional intelligence test*. <http://www.queendom.com/emtionliq-frm.html>.

- Stogdill, R.M. (1967). "Personal Factors Associated with Leadership," *Survey of Literature in Leadership*. C.A. Gibb, Penguin Books Inc. Maryland.
- Sutarso, Toto, et.al. (1996, November). "Effect of Gender and GPA on Emotional intelligence," *ERIC Accession NO. ED 406410*.
- Terry, George R. (1960). *Principle of Management*. 7th ed. Home Wood, Ill.
- Torrance, Ellis Paul. (1962) *Guiding Creative Talent*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Weisinger, H. (1998). *Emotional intelligence at work : The untapped edge for success*. San Francisco : Jossey – Bass.

ภาคผนวก ก
คำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ (IOC) ของ
แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์
และ แบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ

ตาราง 5 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์จากการประเมิน
ของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อ

ด้าน	ข้อ	IOC	หมายเหตุ	ด้าน	ข้อ	IOC	หมายเหตุ
1	1	.60	คัดลอกไว้	1	30	1.00	คัดลอกไว้
1	2	.60	คัดลอกไว้	1	31	.60	คัดลอกไว้
1	3	.80	คัดลอกไว้	1	32	1.00	คัดลอกไว้
1	4	.60	คัดลอกไว้	1	33	1.00	คัดลอกไว้
1	5	.60	คัดลอกไว้	1	34	1.00	คัดลอกไว้
1	6	.20	ตัดออก	1	35	1.00	คัดลอกไว้
1	7	.60	คัดลอกไว้	1	36	1.00	คัดลอกไว้
1	8	.60	คัดลอกไว้	1	37	1.00	คัดลอกไว้
1	9	.80	คัดลอกไว้	1	38	1.00	คัดลอกไว้
1	10	.60	คัดลอกไว้	1	39	1.00	คัดลอกไว้
1	11	0	ตัดออก	1	40	.60	คัดลอกไว้
1	12	.60	คัดลอกไว้	2	41	.60	คัดลอกไว้
1	13	.60	คัดลอกไว้	2	42	1.00	คัดลอกไว้
1	14	.80	คัดลอกไว้	2	43	1.00	คัดลอกไว้
1	15	.80	คัดลอกไว้	2	44	1.00	คัดลอกไว้
1	16	1.00	คัดลอกไว้	2	45	1.00	คัดลอกไว้
1	17	.80	คัดลอกไว้	2	46	1.00	คัดลอกไว้
1	18	.80	คัดลอกไว้	2	47	1.00	คัดลอกไว้
1	19	1.00	คัดลอกไว้	2	48	1.00	คัดลอกไว้
1	20	.80	คัดลอกไว้	2	49	1.00	คัดลอกไว้
1	21	1.00	คัดลอกไว้	2	50	1.00	คัดลอกไว้
1	22	1.00	คัดลอกไว้	2	51	1.00	คัดลอกไว้
1	23	1.00	คัดลอกไว้	2	52	.80	คัดลอกไว้
1	24	1.00	คัดลอกไว้	2	53	.80	คัดลอกไว้
1	25	.80	คัดลอกไว้	2	54	1.00	คัดลอกไว้
1	26	.40	ตัดออก	2	55	.80	คัดลอกไว้
1	27	.60	คัดลอกไว้	2	56	.80	คัดลอกไว้
1	28	.80	คัดลอกไว้	2	57	1.00	คัดลอกไว้
1	29	1.00	คัดลอกไว้	2	58	1.00	คัดลอกไว้

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	IOC	หมายเหตุ	ด้าน	ข้อ	IOC	หมายเหตุ
2	59	1.00	คัดเลือกไว้	3	89	1.00	คัดเลือกไว้
2	60	1.00	คัดเลือกไว้	3	90	1.00	คัดเลือกไว้
2	61	1.00	คัดเลือกไว้	3	91	1.00	คัดเลือกไว้
2	62	1.00	คัดเลือกไว้	3	92	1.00	คัดเลือกไว้
2	63	1.00	คัดเลือกไว้	3	93	1.00	คัดเลือกไว้
2	64	1.00	คัดเลือกไว้	3	94	1.00	คัดเลือกไว้
2	65	1.00	คัดเลือกไว้	3	95	1.00	คัดเลือกไว้
2	66	1.00	คัดเลือกไว้	3	96	1.00	คัดเลือกไว้
2	67	.60	คัดเลือกไว้	3	97	1.00	คัดเลือกไว้
2	68	1.00	คัดเลือกไว้	3	98	1.00	คัดเลือกไว้
2	69	.60	คัดเลือกไว้	3	99	1.00	คัดเลือกไว้
2	70	.80	คัดเลือกไว้	3	100	1.00	คัดเลือกไว้
2	71	1.00	คัดเลือกไว้	3	101	1.00	คัดเลือกไว้
2	72	1.00	คัดเลือกไว้	3	102	1.00	คัดเลือกไว้
2	73	.80	คัดเลือกไว้	3	103	1.00	คัดเลือกไว้
2	74	1.00	คัดเลือกไว้	3	104	1.00	คัดเลือกไว้
2	75	1.00	คัดเลือกไว้	3	105	1.00	คัดเลือกไว้
2	76	1.00	คัดเลือกไว้	3	106	1.00	คัดเลือกไว้
2	77	1.00	คัดเลือกไว้	3	107	1.00	คัดเลือกไว้
2	78	1.00	คัดเลือกไว้	3	108	1.00	คัดเลือกไว้
2	79	.80	คัดเลือกไว้	3	109	1.00	คัดเลือกไว้
2	80	1.00	คัดเลือกไว้	3	110	1.00	คัดเลือกไว้
3	81	1.00	คัดเลือกไว้	3	111	1.00	คัดเลือกไว้
3	82	.80	คัดเลือกไว้	3	112	1.00	คัดเลือกไว้
3	83	.80	คัดเลือกไว้	3	113	1.00	คัดเลือกไว้
3	84	.80	คัดเลือกไว้	3	114	1.00	คัดเลือกไว้
3	85	.80	คัดเลือกไว้	3	115	1.00	คัดเลือกไว้
3	86	1.00	คัดเลือกไว้	3	116	1.00	คัดเลือกไว้
3	87	1.00	คัดเลือกไว้	3	117	1.00	คัดเลือกไว้
3	88	1.00	คัดเลือกไว้	3	118	.80	คัดเลือกไว้

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	IOC	หมายเหตุ	ด้าน	ข้อ	IOC	หมายเหตุ
3	119	1.00	คัดเลือกไว้	4	149	1.00	คัดเลือกไว้
3	120	1.00	คัดเลือกไว้	4	150	1.00	คัดเลือกไว้
4	121	1.00	คัดเลือกไว้	4	151	1.00	คัดเลือกไว้
4	122	1.00	คัดเลือกไว้	4	152	1.00	คัดเลือกไว้
4	123	1.00	คัดเลือกไว้	4	153	1.00	คัดเลือกไว้
4	124	1.00	คัดเลือกไว้	4	154	.80	คัดเลือกไว้
4	125	1.00	คัดเลือกไว้	4	155	1.00	คัดเลือกไว้
4	126	.80	คัดเลือกไว้	4	156	1.00	คัดเลือกไว้
4	127	1.00	คัดเลือกไว้	4	157	1.00	คัดเลือกไว้
4	128	1.00	คัดเลือกไว้	4	158	1.00	คัดเลือกไว้
4	129	1.00	คัดเลือกไว้	4	159	1.00	คัดเลือกไว้
4	130	1.00	คัดเลือกไว้	4	160	1.00	คัดเลือกไว้
4	131	1.00	คัดเลือกไว้	5	161	1.00	คัดเลือกไว้
4	132	1.00	คัดเลือกไว้	5	162	1.00	คัดเลือกไว้
4	133	1.00	คัดเลือกไว้	5	163	1.00	คัดเลือกไว้
4	134	1.00	คัดเลือกไว้	5	164	1.00	คัดเลือกไว้
4	135	1.00	คัดเลือกไว้	5	165	1.00	คัดเลือกไว้
4	136	1.00	คัดเลือกไว้	5	166	1.00	คัดเลือกไว้
4	137	1.00	คัดเลือกไว้	5	167	1.00	คัดเลือกไว้
4	138	1.00	คัดเลือกไว้	5	168	1.00	คัดเลือกไว้
4	139	1.00	คัดเลือกไว้	5	169	1.00	คัดเลือกไว้
4	140	.80	คัดเลือกไว้	5	170	1.00	คัดเลือกไว้
4	141	1.00	คัดเลือกไว้	5	171	1.00	คัดเลือกไว้
4	142	.80	คัดเลือกไว้	5	172	1.00	คัดเลือกไว้
4	143	.80	คัดเลือกไว้	5	173	.80	คัดเลือกไว้
4	144	.60	คัดเลือกไว้	5	174	1.00	คัดเลือกไว้
4	145	1.00	คัดเลือกไว้	5	175	1.00	คัดเลือกไว้
4	146	.80	คัดเลือกไว้	5	176	1.00	คัดเลือกไว้
4	147	1.00	คัดเลือกไว้	5	177	.80	คัดเลือกไว้
4	148	1.00	คัดเลือกไว้	5	178	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	IOC	หมายเหตุ	ด้าน	ข้อ	IOC	หมายเหตุ
5	179	1.00	คัดลอกไว้	5	190	.80	คัดลอกไว้
5	180	1.00	คัดลอกไว้	5	191	.80	คัดลอกไว้
5	181	1.00	คัดลอกไว้	5	192	.60	คัดลอกไว้
5	182	1.00	คัดลอกไว้	5	193	1.00	คัดลอกไว้
5	183	1.00	คัดลอกไว้	5	194	1.00	คัดลอกไว้
5	184	1.00	คัดลอกไว้	5	195	1.00	คัดลอกไว้
5	185	1.00	คัดลอกไว้	5	196	1.00	คัดลอกไว้
5	186	.80	คัดลอกไว้	5	197	1.00	คัดลอกไว้
5	187	1.00	คัดลอกไว้	5	198	1.00	คัดลอกไว้
5	188	1.00	คัดลอกไว้	5	199	1.00	คัดลอกไว้
5	189	1.00	คัดลอกไว้	5	200	1.00	คัดลอกไว้

ตาราง 6 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำจากการประเมิน
ของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อ

ข้อ	IOC	หมายเหตุ	ข้อ	IOC	หมายเหตุ
1	1.00	คัดเลือกไว้	31	.80	คัดเลือกไว้
2	1.00	คัดเลือกไว้	32	.20	ตัดออก
3	.20	ตัดออก	33	.80	คัดเลือกไว้
4	0	ตัดออก	34	.20	ตัดออก
5	.40	ตัดออก	35	.40	ตัดออก
6	1.00	คัดเลือกไว้	36	1.00	คัดเลือกไว้
7	.80	คัดเลือกไว้	37	.80	คัดเลือกไว้
8	.80	คัดเลือกไว้	38	.80	คัดเลือกไว้
9	.60	คัดเลือกไว้	39	.40	ตัดออก
10	.80	คัดเลือกไว้	40	1.00	คัดเลือกไว้
11	.80	คัดเลือกไว้	41	1.00	คัดเลือกไว้
12	1.00	คัดเลือกไว้	42	1.00	คัดเลือกไว้
13	.40	ตัดออก	43	.40	ตัดออก
14	1.00	คัดเลือกไว้	44	.60	คัดเลือกไว้
15	1.00	คัดเลือกไว้	45	.80	คัดเลือกไว้
16	1.00	คัดเลือกไว้	46	1.00	คัดเลือกไว้
17	1.00	คัดเลือกไว้	47	1.00	คัดเลือกไว้
18	1.00	คัดเลือกไว้	48	1.00	คัดเลือกไว้
19	.60	คัดเลือกไว้	49	1.00	คัดเลือกไว้
20	.60	คัดเลือกไว้	50	1.00	คัดเลือกไว้
21	.80	คัดเลือกไว้	51	1.00	คัดเลือกไว้
22	.60	คัดเลือกไว้	52	1.00	คัดเลือกไว้
23	.80	คัดเลือกไว้	53	.80	คัดเลือกไว้
24	.60	คัดเลือกไว้	54	1.00	คัดเลือกไว้
25	.60	คัดเลือกไว้	55	1.00	คัดเลือกไว้
26	1.00	คัดเลือกไว้	56	1.00	คัดเลือกไว้
27	1.00	คัดเลือกไว้	57	.60	คัดเลือกไว้
28	1.00	คัดเลือกไว้	58	1.00	คัดเลือกไว้
29	1.00	คัดเลือกไว้	59	.80	คัดเลือกไว้
30	1.00	คัดเลือกไว้	60	.80	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ข
คำอำนาจจำแนก (t) ของ
แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์
และ แบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์จากการทดสอบ
ครั้งที่ 1

ด้าน	ข้อ	ค่า (t)	หมายเหตุ	ด้าน	ข้อ	ค่า (t)	หมายเหตุ
1	1	0.897	ตัดออก	1	30	5.418	คัดเลือกไว้
1	2	2.024	ตัดออก	1	31	4.428	คัดเลือกไว้
1	3	2.274	ตัดออก	1	32	3.369	คัดเลือกไว้
1	4	5.320	คัดเลือกไว้	1	33	1.819	ตัดออก
1	5	2.004	ตัดออก	1	34	1.364	ตัดออก
1	6	1.906	ตัดออก	1	35	3.206	คัดเลือกไว้
1	7	0.111	ตัดออก	1	36	0.364	ตัดออก
1	8	2.622	คัดเลือกไว้	1	37	-0.416	ตัดออก
1	9	4.157	คัดเลือกไว้	2	38	3.375	คัดเลือกไว้
1	10	1.351	ตัดออก	2	39	1.069	ตัดออก
1	11	-0.104	ตัดออก	2	40	2.426	ตัดออก
1	12	0.489	ตัดออก	2	41	3.207	คัดเลือกไว้
1	13	4.666	คัดเลือกไว้	2	42	0.000	ตัดออก
1	14	4.424	คัดเลือกไว้	2	43	1.032	ตัดออก
1	15	2.198	ตัดออก	2	44	2.819	คัดเลือกไว้
1	16	2.968	คัดเลือกไว้	2	45	2.438	ตัดออก
1	17	4.124	คัดเลือกไว้	2	46	3.541	คัดเลือกไว้
1	18	3.515	คัดเลือกไว้	2	47	4.698	คัดเลือกไว้
1	19	3.029	คัดเลือกไว้	2	48	1.527	ตัดออก
1	20	2.090	ตัดออก	2	49	0.097	ตัดออก
1	21	1.658	ตัดออก	2	50	1.766	ตัดออก
1	22	6.355	คัดเลือกไว้	2	51	0.831	ตัดออก
1	23	3.515	คัดเลือกไว้	2	52	2.680	ตัดออก
1	24	0.109	ตัดออก	2	53	5.938	คัดเลือกไว้
1	25	2.907	คัดเลือกไว้	2	54	2.302	ตัดออก
1	26	2.369	คัดเลือกไว้	2	55	2.747	คัดเลือกไว้
1	27	5.341	คัดเลือกไว้	2	56	2.264	ตัดออก
1	28	3.180	คัดเลือกไว้	2	57	2.403	คัดเลือกไว้
1	29	4.594	คัดเลือกไว้	2	58	0.360	ตัดออก

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่า (t)	หมายเหตุ	ด้าน	ข้อ	ค่า (t)	หมายเหตุ
2	59	2.894	คัดเลือกไว้	3	89	5.600	คัดเลือกไว้
2	60	0.807	ตัดออก	3	90	6.041	คัดเลือกไว้
2	61	6.215	คัดเลือกไว้	3	91	4.676	คัดเลือกไว้
2	62	0.452	ตัดออก	3	92	3.857	ตัดออก
2	63	3.481	คัดเลือกไว้	3	93	5.927	คัดเลือกไว้
2	64	5.777	คัดเลือกไว้	3	94	7.297	คัดเลือกไว้
2	65	0.300	ตัดออก	3	95	5.545	คัดเลือกไว้
2	66	1.111	ตัดออก	3	96	1.596	ตัดออก
2	67	0.851	ตัดออก	3	97	4.580	ตัดออก
2	68	4.338	คัดเลือกไว้	3	98	2.415	ตัดออก
2	69	4.876	คัดเลือกไว้	3	99	4.056	ตัดออก
2	70	0.325	ตัดออก	3	100	4.753	คัดเลือกไว้
2	71	5.376	คัดเลือกไว้	3	101	2.225	ตัดออก
2	72	4.555	คัดเลือกไว้	3	102	4.067	ตัดออก
2	73	3.195	คัดเลือกไว้	3	103	2.741	ตัดออก
2	74	5.423	คัดเลือกไว้	3	104	2.796	ตัดออก
2	75	3.987	คัดเลือกไว้	3	105	6.765	คัดเลือกไว้
2	76	2.471	ตัดออก	3	106	5.679	คัดเลือกไว้
2	77	4.251	คัดเลือกไว้	3	107	5.947	คัดเลือกไว้
3	78	4.143	ตัดออก	3	108	6.074	คัดเลือกไว้
3	79	1.295	ตัดออก	3	109	6.246	คัดเลือกไว้
3	80	-0.198	ตัดออก	3	110	5.377	คัดเลือกไว้
3	81	2.935	ตัดออก	3	111	4.069	ตัดออก
3	82	3.263	ตัดออก	3	112	6.860	คัดเลือกไว้
3	83	4.208	ตัดออก	3	113	8.265	คัดเลือกไว้
3	84	-0.996	ตัดออก	3	114	6.134	คัดเลือกไว้
3	85	4.720	คัดเลือกไว้	3	115	6.552	คัดเลือกไว้
3	86	5.187	คัดเลือกไว้	3	116	2.721	ตัดออก
3	87	4.331	ตัดออก	3	117	6.651	คัดเลือกไว้
3	88	0.106	ตัดออก	4	118	4.231	ตัดออก

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่า (t)	หมายเหตุ	ด้าน	ข้อ	ค่า (t)	หมายเหตุ
4	119	3.847	ตัดออก	4	149	2.903	ตัดออก
4	120	4.421	คัดเลือกไว้	4	150	5.418	คัดเลือกไว้
4	121	7.482	คัดเลือกไว้	4	151	3.427	ตัดออก
4	122	4.881	คัดเลือกไว้	4	152	4.175	ตัดออก
4	123	2.645	ตัดออก	4	153	3.602	ตัดออก
4	124	4.720	คัดเลือกไว้	4	154	5.305	คัดเลือกไว้
4	125	1.659	ตัดออก	4	155	4.577	คัดเลือกไว้
4	126	7.331	คัดเลือกไว้	4	156	4.259	ตัดออก
4	127	5.672	คัดเลือกไว้	4	157	4.371	คัดเลือกไว้
4	128	8.904	คัดเลือกไว้	5	158	4.383	คัดเลือกไว้
4	129	2.018	ตัดออก	5	159	2.611	ตัดออก
4	130	4.984	คัดเลือกไว้	5	160	4.074	คัดเลือกไว้
4	131	5.337	คัดเลือกไว้	5	161	1.907	ตัดออก
4	132	8.296	คัดเลือกไว้	5	162	0.374	ตัดออก
4	133	-0.652	ตัดออก	5	163	3.712	คัดเลือกไว้
4	134	5.770	คัดเลือกไว้	5	164	4.026	คัดเลือกไว้
4	135	3.645	ตัดออก	5	165	1.187	ตัดออก
4	136	2.518	ตัดออก	5	166	4.442	คัดเลือกไว้
4	137	1.947	ตัดออก	5	167	3.752	คัดเลือกไว้
4	138	5.321	คัดเลือกไว้	5	168	0.095	ตัดออก
4	139	3.550	ตัดออก	5	169	4.471	คัดเลือกไว้
4	140	5.332	คัดเลือกไว้	5	170	1.866	ตัดออก
4	141	4.522	คัดเลือกไว้	5	171	3.539	คัดเลือกไว้
4	142	7.105	คัดเลือกไว้	5	172	3.588	คัดเลือกไว้
4	143	3.597	ตัดออก	5	173	5.008	คัดเลือกไว้
4	144	2.362	ตัดออก	5	174	1.570	ตัดออก
4	145	3.844	ตัดออก	5	175	3.560	คัดเลือกไว้
4	146	1.649	ตัดออก	5	176	3.157	ตัดออก
4	147	4.756	คัดเลือกไว้	5	177	6.222	คัดเลือกไว้
4	148	3.323	ตัดออก	5	178	3.034	คัดเลือกไว้

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่า (t)	หมายเหตุ	ด้าน	ข้อ	ค่า (t)	หมายเหตุ
5	179	-2.669	ตัดออก	5	189	3.124	ตัดออก
5	180	3.012	ตัดออก	5	190	4.480	คัดเลือกไว้
5	181	2.900	ตัดออก	5	191	4.644	คัดเลือกไว้
5	182	2.017	ตัดออก	5	192	5.885	คัดเลือกไว้
5	183	2.065	ตัดออก	5	193	5.947	คัดเลือกไว้
5	184	0.733	ตัดออก	5	194	3.556	คัดเลือกไว้
5	185	-0.422	ตัดออก	5	195	5.736	คัดเลือกไว้
5	186	1.445	ตัดออก	5	196	1.476	ตัดออก
5	187	3.075	คัดเลือกไว้	5	197	2.118	ตัดออก
5	188	2.237	ตัดออก				

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อ	ค่า (t)	หมายเหตุ	ข้อ	ค่า (t)	หมายเหตุ
1	9.081	คัดเลือกไว้	27	8.317	ตัดออก
2	10.916	คัดเลือกไว้	28	12.520	คัดเลือกไว้
3	13.940	คัดเลือกไว้	29	11.759	คัดเลือกไว้
4	12.120	คัดเลือกไว้	30	8.814	ตัดออก
5	11.349	ตัดออก	31	6.725	ตัดออก
6	7.158	ตัดออก	32	10.211	คัดเลือกไว้
7	13.136	คัดเลือกไว้	33	14.266	คัดเลือกไว้
8	6.989	ตัดออก	34	10.575	คัดเลือกไว้
9	9.985	ตัดออก	35	6.084	ตัดออก
10	-4.123	ตัดออก	36	9.072	คัดเลือกไว้
11	-3.592	ตัดออก	37	10.563	คัดเลือกไว้
12	6.382	ตัดออก	38	12.351	คัดเลือกไว้
13	7.148	ตัดออก	39	11.288	คัดเลือกไว้
14	11.576	คัดเลือกไว้	40	12.380	คัดเลือกไว้
15	10.126	คัดเลือกไว้	41	12.283	คัดเลือกไว้
16	9.613	คัดเลือกไว้	42	9.520	ตัดออก
17	11.517	คัดเลือกไว้	43	13.561	คัดเลือกไว้
18	11.964	ตัดออก	44	-5.713	ตัดออก
19	10.875	คัดเลือกไว้	45	-8.392	ตัดออก
20	10.797	ตัดออก	46	10.108	คัดเลือกไว้
21	16.050	คัดเลือกไว้	47	10.964	คัดเลือกไว้
22	11.170	คัดเลือกไว้	48	-7.583	ตัดออก
23	10.236	คัดเลือกไว้	49	10.547	คัดเลือกไว้
24	13.801	คัดเลือกไว้	50	11.636	ตัดออก
25	9.404	ตัดออก	51	7.935	ตัดออก
26	13.230	คัดเลือกไว้			

ภาคผนวก ค
แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์
และ แบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำ

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ฉบับนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ แบ่งเป็น 5 ด้านๆ ละ 20 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการมีทักษะทางสังคม

2. ในการตอบแบบทดสอบ ให้ผู้ตอบพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่ามีระดับความจริงตรงกับข้อความนั้นๆ อยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ระดับใดระดับหนึ่งเพียงระดับเดียว โดยกำหนดให้ 3 แทน ตรงกับความจริงทุกครั้ง 2 แทน ตรงกับความจริงเป็นส่วนใหญ่ 1 แทน ค่อนข้างจริง และ 0 แทน ไม่จริง

สำหรับข้อมูลที่นักเรียนตอบจะไม่มีผลใดๆ ต่อตัวนักเรียน และการนำเสนอข้อมูลจะเป็นไปโดยภาพรวม จึงขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงของตนเอง

ข้อความ	ความเป็นจริง			
	3	2	1	0
1. ข้าพเจ้าไม่สบายใจเมื่อเพื่อนๆ เข้าใจข้าพเจ้าผิด				
2. ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายเมื่ออยู่กับครอบครัว				
3. ข้าพเจ้าสามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้				
4. เมื่อมีอารมณ์โกรธข้าพเจ้ารู้ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร				
5. ข้าพเจ้ารู้ว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้ข้าพเจ้าเครียด				
6. ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจ				
7. ข้าพเจ้ารู้ว่าอะไรทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเศร้า				
8. ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าทำไมเวลาดูละครเศร้าๆ ตนเองจึงมักจะร้องไห้				
9. เมื่อมีคนโกหกข้าพเจ้าๆ จะโกรธมาก				
10. ข้าพเจ้ารู้ว่าการที่ตัวเองวู่วามจะทำให้เกิดผลเสียตามมา				
11. ข้าพเจ้าบอกไม่ได้ว่าทำไมตัวเองจึงรู้สึกไม่มีความสุข				
12. ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าทำไมข้าพเจ้าจึงขัดแย้งกับเพื่อนเป็นประจำ				
13. ข้าพเจ้ากลัวถูกครูทำโทษเมื่อไม่ได้ทำการบ้านส่ง				
14. ข้าพเจ้ารู้ตัวว่าตนกำลังทำอะไรอยู่				
15. เมื่อลอกข้อสอบเพื่อนข้าพเจ้ารู้สึกที่ตัวเองไม่มีค่า				
16. ข้าพเจ้ารู้ว่าตัวเองมักจะมีอารมณ์เซ่นไร				

ข้อความ	ความเป็นจริง			
	3	2	1	0
17. ข้าพเจ้ารู้ว่าอารมณ์ใดของตนเองที่ควรปรับปรุง				
18. ข้าพเจ้าเป็นคนร่าเริง				
19. ข้าพเจ้ารู้ว่าตัวเองเป็นคนคิดมาก				
20. ข้าพเจ้ารู้ว่าตัวเองเป็นคนมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย				
21. ในขณะที่ทำงานข้าพเจ้ารับฟังความคิดเห็นของเพื่อน				
22. แม้จะรู้สึกตื่นเต้นข้าพเจ้าก็สามารถควบคุมตนเองได้				
23. เมื่อข้าพเจ้าคิดฟุ้งซ่านก็จะให้ตนเองหันเหความสนใจไปทำกิจกรรมอื่นๆ แทน				
24. แม้จะไม่พอใจกับคำพูดของเพื่อนข้าพเจ้าก็สามารถระงับอารมณ์ของตนเองได้				
25. แม้จะมีเรื่องไม่สบายใจข้าพเจ้าก็สามารถพูดคุยกับเพื่อนได้ตามปกติ				
26. เมื่อแม่ค้าทอนเงินให้เกินข้าพเจ้าสามารถขมอารมณ์ที่อยากได้และคืนเงินให้แม่ค้า				
27. ถ้าเพื่อนล้อชื่อพ่อแม่ของข้าพเจ้าๆ จะพยายามทำเป็นไม่สนใจและนิ่งเฉย				
28. แม้จะอารมณ์ไม่ดีข้าพเจ้าก็ไม่เคยพาลอารมณ์เสียใส่คนรอบข้าง				
29. ถ้ามีคนพูดจาถากถางข้าพเจ้าๆ ก็จะทำเป็นไม่ได้ยิน				
30. เมื่อรู้สึกหงุดหงิดข้าพเจ้าจะคอยเตือนให้ตัวเองใจเย็น				
31. ถ้าเกิดความขัดแย้งกับเพื่อนข้าพเจ้าจะรอให้ใจเย็นลงแล้วจึงจะคุยกันใหม่				
32. แม้เพื่อนๆ จะไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของข้าพเจ้าๆ ก็สามารถรับฟังเหตุผลของเพื่อนๆ ได้				
33. แม้จะมีเรื่องกังวลใจข้าพเจ้าก็ยังสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติ				
34. ถ้าไม่เห็นด้วยกับความเห็นของเพื่อนข้าพเจ้าจะอธิบายให้เพื่อนฟังว่าตนคิดอย่างไร				
35. ข้าพเจ้าใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา				
36. ข้าพเจ้ายอมรับความผิดพลาดของตนเองได้				
37. ข้าพเจ้าสามารถทำใจยอมรับความผิดหวังได้				
38. ข้าพเจ้าใช้เหตุผลในการแก้ไขข้อขัดแย้งกับเพื่อน				
39. แม้เพื่อนๆ จะชักชวนให้ลองเสพสิ่งเสพติดข้าพเจ้าก็สามารถตอบปฏิเสธเพื่อนได้				
40. ข้าพเจ้ามีวิธีผ่อนคลายความตึงเครียดของตัวเอง				
41. ข้าพเจ้าเตือนตัวเองเสมอว่าถ้าอยากเรียนเก่งต้องขยันอ่านหนังสือ				
42. เมื่อทำอะไรข้าพเจ้าจะพยายามทำให้ดีที่สุด				
43. ข้าพเจ้าเชื่อว่าความตั้งใจจริงจะช่วยให้คนเราประสบความสำเร็จ				
44. ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากตนเองพยายามมากกว่านี้ผลการเรียนจะต้องดีขึ้น				
45. ถ้าฟังครูอธิบายไม่เข้าใจข้าพเจ้าจะให้เพื่อนที่เข้าใจช่วยอธิบายให้ฟัง				
46. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นข้าพเจ้าจะพยายามคิดหาทางแก้ไขหลายๆ วิธี				

ข้อความ	ความเป็นจริง			
	3	2	1	0
47. ถ้าครูดำเนินผลงานของข้าพเจ้าฯ จะพยายามปรับแก้ให้ดีขึ้น ✓				
48. ถ้าทำการบ้านไม่ได้ข้าพเจ้าจะถามเพื่อนที่รู้				
49. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองคงไม่สามารถทำคะแนนสอบได้ดีไปกว่านี้				
50. ข้าพเจ้าคิดว่าความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น				
51. ข้าพเจ้าคิดว่าทุกปัญหาต้องมีทางแก้ไข ✗				
52. เมื่อข้าพเจ้าเป็นทุกข์ข้าพเจ้าจะนึกว่ายังมีคนที่ทุกข์กว่าเราอีกมาก				
53. ข้าพเจ้าคิดว่าวันพรุ่งนี้จะต้องดีกว่าวันนี้				
54. ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีอะไรที่จะได้มาง่ายๆ				
55. ข้าพเจ้าคิดว่าปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จะช่วยให้ตนแข็งแกร่งขึ้น				
56. ข้าพเจ้าคิดว่าตราบใดที่เรายังมีสมหทัยใจเราก็ควรที่จะสู้ต่อไป				
57. ข้าพเจ้าคิดว่าความผิดพลาดที่ผ่านมาจะเป็นบทเรียนที่ดีในอนาคต				
58. ข้าพเจ้าเชื่อว่าไม่มีใครที่จะเป็นผู้แพ้ตลอดไป				
59. ข้าพเจ้าคิดว่าคนทุกคนล้วนมีความสามารถในตนเอง				
60. เมื่อผิดหวังหรือเสียใจข้าพเจ้าจะให้กำลังใจตัวเอง				
61. แม้เพื่อนไม่ได้พูดถึงความต้องการของเขาข้าพเจ้าก็สามารถรับรู้ได้				
62. ระหว่างการสนทนาข้าพเจ้ารับรู้ได้ว่าเพื่อนกำลังไม่สบายใจ				
63. ระหว่างที่คุยกับเพื่อนข้าพเจ้ารับรู้ได้ว่าเพื่อนไม่พอใจในสิ่งที่ข้าพเจ้าพูด				
64. แม้ครูจะดูตำราว่ากล่าวอย่างไรข้าพเจ้าก็เข้าใจว่าครูทำไปเพราะความหวังดี ✗				
65. เมื่อเห็นสีหน้าของเพื่อนข้าพเจ้ารับรู้ได้ว่าเขากำลังมีความรู้สึกอย่างไร				
66. แม้จะคุยกันทางโทรศัพท์ข้าพเจ้าก็รู้ได้ว่าคู่สนทนากำลังรู้สึกอย่างไร				
67. แม้เพื่อนจะบอกว่าไม่ได้เป็นอะไร แต่ข้าพเจ้าก็รู้ว่าเขากำลังไม่สบายใจ				
68. ข้าพเจ้ารู้ว่าเพื่อนเตือนข้าพเจ้าด้วยความหวังดี				
69. ข้าพเจ้ารับรู้ว่าการไม่พ่อแม่จึงต้องเคี่ยวเข็ญให้ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน				
70. ข้าพเจ้ารู้ว่าที่พ่อแม่บ่นว่าเพราะอยากให้ข้าพเจ้าได้ดี ✗				
71. ข้าพเจ้ารู้ว่าเพื่อนกำลังรู้สึกอย่างไรจากเสียงพูดของเขา				
72. จากน้ำเสียงที่พูดคุยกัยข้าพเจ้ารู้ว่าเพื่อนกำลังต้องการคำปรึกษา				
73. แม้เพื่อนจะไม่ได้บอกว่ายานำเรื่องที่เขาลำบากไปเล่าให้ใครฟัง ข้าพเจ้าก็รับรู้ได้ว่าเขาต้องการเช่นนั้น				
74. เมื่อเพื่อนเล่าเรื่องที่เขาไม่สบายใจข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นเรื่องไร้สาระ				
75. ข้าพเจ้ารู้สึกเห็นใจเพื่อนเมื่อเขาเล่าความทุกข์ของเขาให้ข้าพเจ้าฟัง ✓				
76. ถ้าจะพูดอะไรข้าพเจ้าจะนึกถึงความรู้สึกของคนฟัง				

ข้อความ	ความเป็นจริง			
	3	2	1	0
77. ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่คนเรามีความเห็นต่างกัน ✓				
78. ข้าพเจ้าคิดว่าการฟังความเห็นจากหลายฝ่ายเป็นการเสียเวลา				
79. ข้าพเจ้าไม่ค่อยสนใจว่าใครจะคิดอย่างไร ✓				
80. ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับคำพูดของกลุ่มสนทนา				
81. ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี				
82. ข้าพเจ้าสามารถทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ได้ ✓				
83. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานกลุ่ม ✓				
84. เมื่อต้องอยู่กลุ่มเดียวกันกับคนที่ไม่ชอบข้าพเจ้าจะขอเปลี่ยนกลุ่ม				
85. ข้าพเจ้าคิดว่าการทำรายงานเป็นกลุ่มเป็นเรื่องยุ่งยาก				
86. ข้าพเจ้าเข้ากับเพื่อนในกลุ่มได้เป็นอย่างดี				
87. เพื่อนๆ ยินดีให้ข้าพเจ้าอยู่ร่วมกลุ่มด้วย ✓				
88. ข้าพเจ้าไม่กล้าหักทลายผู้อื่นก่อน				
89. ข้าพเจ้าชอบที่จะมีเพื่อนมากๆ				
90. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ ได้				
91. เมื่อต้องอยู่คนละกลุ่มกับเพื่อนสนิทข้าพเจ้ารู้สึกไม่มั่นใจ				
92. ข้าพเจ้าคิดว่าการทำงานกลุ่มเป็นการระดมสมองเพื่อช่วยกันทำงาน ✓				
93. ข้าพเจ้าคิดว่าการทำงานเป็นกลุ่มเป็นการดึงความสามารถที่มีอยู่ในแต่ละคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์				
94. เมื่อข้าพเจ้าพูดอะไรเพื่อนๆ มักจะให้ความร่วมมือกับข้าพเจ้า				
95. ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยงคำพูดที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่ม				
96. ข้าพเจ้าสามารถพูดให้เพื่อนในกลุ่มมีกำลังใจทำงาน				
97. เมื่อเพื่อนในกลุ่มขัดแย้งกันข้าพเจ้ามักจะเป็นคนประสานความเข้าใจ				
98. ในการทำงานกลุ่มข้าพเจ้าให้ความร่วมมือด้วยดี				
99. เมื่อเกิดภาวะตึงเครียดในกลุ่มข้าพเจ้าสามารถพูดให้สถานการณ์ดีขึ้นได้				
100. ข้าพเจ้าเต็มใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้สำเร็จ				

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบวัดลักษณะความเป็นผู้นำฉบับนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับจำนวน 30 ข้อ

2. ในการตอบแบบทดสอบ ให้ผู้ตอบพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่ามีระดับพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้นๆ อยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ระดับใดระดับหนึ่งเพียงระดับเดียว โดยกำหนดให้ 3 แทน มีพฤติกรรมตรงตามข้อความทุกครั้ง 2 แทน มีพฤติกรรมตรงตามข้อความเป็นส่วนใหญ่ 1 แทน มีพฤติกรรมตรงตามข้อความเป็นบางครั้ง และ 0 แทน ไม่มีพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น

สำหรับข้อมูลที่นักเรียนตอบจะไม่มีผลใดๆ ต่อตัวนักเรียน และการนำเสนอข้อมูลจะเป็นไปโดยภาพรวม จึงขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงของตนเอง

ข้อความ	ความเป็นจริง			
	3	2	1	0
1. ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนไปนำเสนอรายงานที่หน้าห้อง				-
2. เมื่อออกไปทัศนศึกษานอกโรงเรียนข้าพเจ้ามักได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรมต่างๆ				✓
3. ในการเข้ากิจกรรมชุมนุมข้าพเจ้ามักจะได้รับเลือกเป็นผู้นำกลุ่ม				
4. ถ้าครูไม่อยู่ ข้าพเจ้าสามารถควบคุมดูแลเพื่อนๆ ในห้องให้ทำงานด้วยความเรียบร้อย				
5. เมื่อครูให้ค้นคว้างานในห้องสมุด ข้าพเจ้าจะคอยดูแลเพื่อนๆ ไม่ให้ส่งเสียงดัง				
6. ความเห็นของข้าพเจ้ามักจะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของกลุ่ม				
7. เมื่อเข้าค่ายพักแรมข้าพเจ้ามักได้รับเลือกให้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลสมาชิกในกลุ่ม				
8. ถ้ากลุ่มมีปัญหาข้าพเจ้าจะเป็นคนนำพากลุ่มฝ่าฟันปัญหาทั้งปวง				
9. ข้าพเจ้ามักจะนำพากลุ่มให้พ้นอุปสรรคภัยอันตรายต่างๆ				
10. ข้าพเจ้าเป็นผู้ควบคุมดูแลเพื่อนในกลุ่มให้ทำงานด้วยความเรียบร้อย				
11. ข้าพเจ้าเป็นผู้ดูแลให้เพื่อนที่เป็นเวรทำความสะอาดกระดานหน้าห้องก่อนครูเข้าสอน				
12. เมื่อข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นเพื่อนๆ มักจะคล้อยตาม				
13. ถ้าในกลุ่มมีความเห็นที่หลากหลาย ข้าพเจ้าสามารถพูดให้เพื่อนเห็นด้วยกับตน				
14. ข้าพเจ้าเป็นผู้ตัดสินความขัดแย้งของเพื่อนในห้อง				

ข้อความ	ความเป็นจริง			
	3	2	1	0
15. เพื่อนๆ ชื่นชมข้าพเจ้าว่าเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				
16. ข้าพเจ้ามักจะมีความคิดริเริ่มใหม่ๆในการจัดพานไหว้ครู				
17. ข้าพเจ้าสามารถพูดให้เพื่อนในห้องร่วมมือกันจัดบอร์ดความรู้ของห้องได้				
18. ในการทำโปสเตอร์ติดบอร์ดข้าพเจ้าจะมีวิธีการแปลกใหม่มาให้เพื่อนๆ เลือก				
19. ข้าพเจ้าสามารถพูดกระตุ้นให้เพื่อนๆปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนได้				
20. ข้าพเจ้าสามารถพูดให้เพื่อนเห็นด้วยกับการประพฤติตนให้เป็นนักเรียนที่ดี				
21. ข้าพเจ้าสามารถพูดโน้มน้าวให้เพื่อนช่วยกันดูแลเรื่องความสะอาดของห้องเรียน				
22. ข้าพเจ้าพูดให้เพื่อนตระหนักถึงความสำคัญของงานที่มอบหมายให้โดยให้ช่วยกันทำ เต็มกำลังความสามารถ				
23. ข้าพเจ้าสามารถพูดกระตุ้นให้เพื่อนๆปฏิบัติตามระเบียบการใช้ห้องสมุดได้				
24. เพื่อนๆ มักจะเลียนแบบพฤติกรรมของข้าพเจ้า				
25. ข้าพเจ้าสามารถพูดโน้มน้าวให้เพื่อนร่วมทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในวันสำคัญ ทางพุทธศาสนาได้				
26. ถ้าเพื่อนในกลุ่มขัดแย้งกันข้าพเจ้าจะเป็นคนประสานความเข้าใจให้ทั้งสองฝ่าย ร่วมกันทำงาน				
27. เพื่อนมั่นใจในการตัดสินใจของข้าพเจ้า				
28. ข้าพเจ้าสามารถพูดกระตุ้นให้เพื่อนๆ ในกลุ่มคิดหาวิธีการแก้ปัญหากลุ่มได้				
29. เพื่อนๆ มักจะปฏิบัติตามคำแนะนำของข้าพเจ้า				
30. ข้าพเจ้าสามารถพูดให้เพื่อนในกลุ่มเห็นความสำคัญของการร่วมกันทำงานกลุ่ม				

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ดังคะพิภพ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. อาจารย์ ดร.ละเอียต รัชต์เผ่า ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. อาจารย์สุภาพร พิสิฐภูมิกานะ โรงเรียนไผ่แก้วอนุสรณ์ อ.บ้านสร้าง
จ.ปราจีนบุรี
8. คุณวีรวัลย์ เอี่ยมวิบูลย์ โครงการร่วมผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท
กระทรวงสาธารณสุข

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางสาวสุภิญ เลี้ยววานิชย์
วัน-เดือน-ปีเกิด	11 พฤศจิกายน 2518
สถานที่เกิด	อ.เมือง จ.บุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	598/57 มหาวงษ์อพาร์ทเมนต์ ถ.อโศก-ดินแดง แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10320
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	270 ถนนพระราม 6 งานแพทยศาสตรศึกษา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
ตำแหน่ง	นักวิชาการศึกษา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2536 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนภัทรบพิตร จ.บุรีรัมย์ พ.ศ. 2540 ค.บ. วิชาเอกการวัดผลการศึกษา สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี พ.ศ. 2545 กศ.ม. (วิชาเอกการวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ